

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

เอกสารการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง

“แนวทางการขับเคลื่อน กองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล”

เอกสารการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง

“แนวทางการขับเคลื่อน กองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล”

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดภารกิจของกองทัพไทยมีหน้าที่เตรียมกำลังและใช้กำลังป้องกันประเทศ การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาของชาติ รวมทั้งการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน จากสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการทางทหารและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด ได้ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคน รวมถึงการปฏิบัติการกิจของกองทัพที่มีการนำจุดเด่นของเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้สามารถทำงานได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น อีกทั้งกองทัพไทยได้มีการวางแผนพัฒนากองทัพด้วยระบบการบริหารองค์การสมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการของประเทศ การพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ในฐานะคลังสมองของกองทัพจึงได้ดำเนินการจัดทำเอกสารการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล” ขึ้น โดยผลจากการจัดทำเอกสารการศึกษาทางวิชาการฉบับนี้ ทำให้ทราบถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลที่นับเป็นแรงผลักดันหลักที่สำคัญไปสู่การพัฒนาของกองทัพ อีกทั้งยังทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ผ่านการวิเคราะห์องค์การคือกองบัญชาการกองทัพไทยเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามกรอบการบริหาร 4M ซึ่งจะ เป็นข้อมูลสนับสนุนให้แก่หน่วยงานในระดับนโยบายและหน่วยในระดับปฏิบัติสามารถนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมครบถ้วน และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้พร้อมกับการเป็นกองทัพดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ต่อไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พฤษภาคม ๒๕๖๓

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๖
๑.๓	ขอบเขตของการศึกษา	๖
๑.๔	วิธีการศึกษา	๖
๑.๕	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗

ส่วนที่ ๒ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๒.๑	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐	๑๑
๒.๒	ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐)	๑๒
๒.๓	พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	๒๓
๒.๔	พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๔
๒.๕	แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๒๗
๒.๖	แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๓๐
๒.๗	แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔	๓๗
๒.๘	สรุปสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๓๘

สารบัญ

ส่วนที่ ๓	การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๔๗
๓.๑	สภาวะแวดล้อมในยุคปัจจุบัน	๔๙
๓.๑.๑	การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation)	๔๙
๓.๑.๒	ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล	๕๒
๓.๑.๓	กรณีตัวอย่างการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ	๕๕
๓.๑.๔	สถานการณ์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย	๖๑
๓.๒	การขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๖๘
๓.๒.๑	แนวโน้มภัยคุกคามโลก	๖๙
๓.๒.๒	การขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๗๗
๓.๒.๓	การวิเคราะห์องค์กรเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๘๕
ส่วนที่ ๔	ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๘๙
ส่วนที่ ๕	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๙๙
๕.๑	บทสรุป	๑๐๑
๕.๒	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	๑๐๕
บรรณานุกรม		๑๐๘
ภาคผนวก		๑๑๒

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	สรุปสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	๔๑
------------	--	----

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา ๒๐ ปี	๒๗
ภาพที่ ๒	ยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๒๙
ภาพที่ ๓	วิสัยทัศน์รัฐบาลดิจิทัล	๓๒
ภาพที่ ๔	แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๓๖
ภาพที่ ๕	แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเกาหลีใต้	๕๖
ภาพที่ ๖	แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศสิงคโปร์	๕๘
ภาพที่ ๗	แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเอสโตเนีย	๖๐
ภาพที่ ๘	ผลการจัดอันดับ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGD) ของ United Nations E-Government Survey ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๒
ภาพที่ ๙	เปรียบเทียบผลการจัดอันดับและคะแนน Waseda-IAC International Digital Government Rankings ๒๐๑๘ และ ๒๐๑๗ ของประเทศ ๕ อันดับแรกและประเทศสมาชิกอาเซียนในการสำรวจ	๖๔
ภาพที่ ๑๐	การจัดอันดับความเสี่ยงในแง่ของความน่าจะเป็น และด้านผลกระทบต่อโลกใน ค.ศ.๒๐๒๐	๗๑
ภาพที่ ๑๑	วิสัยทัศน์ SMART HQ	๗๙
ภาพที่ ๑๒	เป้าหมาย DIGITAL HQ	๘๑

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑๓	Road map การขับเคลื่อนกองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ของกองบัญชาการกองทัพไทย	๘๓
ภาพที่ ๑๔	กรอบแนวคิดการพัฒนาและขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ DIGITAL HQ	๘๔
ภาพที่ ๑๕	นโยบายเพื่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย	๙๒
ภาพที่ ๑๖	ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพ ดิจิทัล	๙๔
ภาพที่ ๑๗	ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพ ดิจิทัล	๙๘

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ของโลก โดยเทคโนโลยีส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะมีระบบประมวลผลที่ชาญฉลาดและมีความเป็นอัตโนมัติ มีปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ สามารถนำไปวิเคราะห์หรือคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์ที่มีขนาดเล็กลง ซึ่งทำให้สามารถพกพาและเคลื่อนที่ไปได้ทุกที่^๑ เมื่อพิจารณาถึงคำว่า “Disrupt” จะหมายถึง ขัดขวาง กีดขวาง หรือเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงให้เปลี่ยนไปจากสภาวะที่ดำรงอยู่ การที่เราเรียกเทคโนโลยีใหม่ ๆ ว่า “Disruptive Technologies” ก็หมายถึง เทคโนโลยีที่ทำให้หลายสิ่งเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นอยู่ ประการสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนี้ จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันอย่างรุนแรง^๒ ดังตัวอย่างเช่น *กรณีที่ ๑* บริษัทโกดัก (Kodak) ที่เป็นบริษัทแรกในโลกที่ค้นพบเทคโนโลยีการถ่ายภาพด้วยระบบดิจิทัล และมีสัดส่วนยอดขายฟิล์มถ่ายรูปกว่า ๙๐% รวมถึงกล้องฟิล์ม ๘๕% ของตลาดสหรัฐอเมริกา ด้วยยอดขายฟิล์มถ่ายรูปและกล้องฟิล์มที่สูงมาก ทำให้บริษัทมีความกังวลว่าหากมีกล้องดิจิทัลเข้ามาแทนที่ จะทำให้สัดส่วนของตลาดกล้องฟิล์มหายไป จึงยกเลิกโครงการการผลิตกล้องดิจิทัลลง ในขณะที่บริษัท Sony และ Fuji ได้มีการนำเทคโนโลยีกล้องดิจิทัลออกสู่ตลาด ทำให้บริษัทโกดักยอดขายตกลงตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๑ (และล้มละลายในปี ค.ศ. ๒๐๑๑) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๓ เป็นต้นมา ถือเป็นยุคของกล้องดิจิทัล ซึ่งมียอดขายสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในที่สุด เมื่อมีการพัฒนามาถึงยุคของ

^๑ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน). (๒๕๖๐). ร่าง แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗.

^๒ เกรียงไกร เขียรนุกูล. (๒๕๖๒). อุตสาหกรรมจะปรับตัวอย่างไรในยุค Disruptive Technology. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๕ ธ.ค.๖๒ จาก. <https://www.youtube.com/watch?v=wOk-dQuHrG-k>

Smartphone ก็ส่งผลให้ตลาดกล้องดิจิทัลถูก Disrupt อีกครั้ง จนทำให้ยอดขายกล้องดิจิทัลตกลงในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ เนื่องจากคนหันมาถ่ายภาพจากโทรศัพท์กันแพร่หลายมากขึ้น *กรณีที่ ๒* Autonomous Vehicle ระบบยานยนต์ไร้คนขับ กำลังเป็นที่จับตามองจากการ Disrupt ของอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งระบบจะการใช้การเคลื่อนที่ด้วย GPS และ Sensor ส่งผลให้ในอนาคตอุบัติเหตุบนท้องถนนจะลดลง และทำให้อาชีพบางอย่าง เช่น คนขับรถบรรทุก ปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ ตามปั้มน้ำมันจะลดลงเช่นเดียวกัน *กรณีที่ ๓* FinTech (Financial Technology) คือกลุ่มธุรกิจที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาทำให้การบริการที่เกี่ยวข้องกับการเงินและการลงทุนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การทำธุรกรรมรับ-จ่าย-โอนเงินออนไลน์ของธนาคาร หรือการวิเคราะห์ข้อมูลหุ้นเพื่อช่วยการตัดสินใจของนักลงทุน โดยบริการเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบของบริการออนไลน์ทั้งสิ้น FinTech จะทำให้เกิดการ Disrupt แก่พนักงานธนาคารที่จะต้องตกงาน เมื่อธุรกรรมต่าง ๆ สามารถทำได้ผ่านช่องทางออนไลน์^๓ เป็นต้น

จากความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ก็เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ประชาคมโลกพิจารณา และได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่ประเทศต่าง ๆ ทั้ง ๑๘๙ ประเทศ เห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากล ที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันใช้เป็นทิศทางการพัฒนาประเทศ (ตั้งแต่ ก.ย.๕๘ - ส.ค.๗๓ ครอบคลุมระยะเวลา ๑๕ ปี) โดยเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษมีกระบวนการทศวรรษในเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)” โดยมีเป้าหมายทั้งสิ้น ๑๗ ข้อ ได้แก่ (๑) ขจัดความยากจน (๒) ขจัดความหิวโหย (๓) มีสุขภาพและ

^๓ เกรียงไกร เจริญกุล. (๒๕๖๒). อุตสาหกรรมจะปรับตัวอย่างไรในยุค Disruptive Technology. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๕ ธ.ค.๖๒ จาก. <https://www.mreport.co.th/news/industry-movement/010-Industry4-Digital-DisruptiveTechnology>

ความเป็นอยู่ที่ดี (๔) การศึกษาที่เท่าเทียม (๕) ความเท่าเทียมทางเพศ (๖) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล (๗) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (๘) การจ้างงานที่มีคุณค่า และการเติบโตทางเศรษฐกิจ (๙) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน (๑๐) ลดความเหลื่อมล้ำ (๑๑) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน (๑๒) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (๑๓) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๑๔) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล (๑๕) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (๑๖) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ (๑๗) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายทั้ง ๑๗ ข้อนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับชาติ และระดับสากล^๔

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลก็ได้พิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าว และมุ่งที่จะพัฒนาการบริหารหน่วยงานภาครัฐให้ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ดังปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑- ๒๕๘๐) ด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐ โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว^๕ โดยรัฐบาลมุ่งหวังให้หน่วยงาน

^๔ UN ประเทศไทย. (มปป.). เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๗ ต.ค.๖๒. จาก <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>. หน้า ๑.

^๕ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑- ๒๕๘๐). เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๐.

ภาครัฐสามารถนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ ในปัจจุบัน มาปรับใช้กับการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการภาครัฐ การให้บริการประชาชน รวมไปถึงการแก้ไขปัญหา อุปสรรค หรือความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบการทำงาน การให้บริการ และการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ มีความเป็นรัฐบาลดิจิทัลมากยิ่งขึ้น^๖ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม มาปรับใช้กับการทำงานหรือการให้บริการของหน่วยงานเพียงอย่างเดียว อาจไม่ได้ นำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดยสมบูรณ์ได้ เนื่องจากมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนของรัฐบาล ผู้บริหารระดับสูง การมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ ทั้งภาครัฐกิจและภาคประชาชน หน่วยงานระดับนานาชาติหลายองค์กร เช่น องค์กรสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารโลก (World Bank) บริษัท Gartner Deloitte เป็นต้น ได้มีการจัดทำกรอบแนวคิดที่เหมาะสมของการพัฒนาสู่ การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งกรอบแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวทางที่รัฐบาลแต่ละประเทศ สามารถนำมาปรับใช้กับการจัดทำนโยบาย และโครงการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ ประเทศ เช่นเดียวกับการเลือกนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้ใน แต่ละช่วงของการพัฒนารัฐบาลเพื่อมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่สมบูรณ์ หลาย ประเทศทั่วโลกอาศัยกรอบแนวคิดที่เหมาะสมเพื่อพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อ เป็นแนวทางการพัฒนารัฐบาลประเทศของตน บางประเทศเริ่มต้นจากการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเชิงดิจิทัลเพื่อผลักดันการดำเนินงาน การให้บริการ และการบูรณา การของหน่วยงานภาครัฐ ขณะที่บางประเทศเริ่มต้นจากการสนับสนุนการเข้าถึง และการใช้งานบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาคประชาชนและภาคเอกชน เพื่อเป็น จุดเริ่มต้นของการประสานและเชื่อมโยงระหว่างบริการโดยรัฐและเอกชน แต่ไม่ ว่าการดำเนินการในรูปแบบใดทั้งหมดนี้ก็เพื่อการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาล ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเพื่อผลักดันไปสู่การ ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ^๗

^๖ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน). (๒๕๖๐). ร่าง แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗.

^๗ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน). (๒๕๖๐). ร่าง แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๓.

สำหรับกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวว่าอาจจะนำมาซึ่งภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นต่อความมั่นคงในอนาคต เช่น ภัยคุกคามด้านไซเบอร์ การโจรกรรมข้อมูล การปลอมแปลงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการทำวีดีโอปลอม (Deep Fake Video) เพื่อลดความน่าเชื่อถือของกองทัพ และผู้นำประเทศ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน กองทัพก็พยายามพัฒนาศักยภาพเพื่อตอบสนองนโยบายการเป็นรัฐบาลดิจิทัลของรัฐบาล โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์กองบัญชาการกองทัพไทย คือ “เป็น DIGITAL Headquarters ภายใน พ.ศ.๒๕๖๕ และมุ่งสู่การเป็น SMART Headquarters ภายใน พ.ศ.๒๕๘๐” ซึ่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล เช่น พัฒนาขีดความสามารถเทคโนโลยีทางการทหาร สนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสารและปฏิบัติการไซเบอร์ โดยใช้ขีดความสามารถของการปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เร่งรัดพัฒนาองค์ความรู้และความตระหนักรู้ด้านไซเบอร์ให้กับกำลังพลกองทัพไทย พัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสนับสนุนการจัดทำข้อมูลภาครัฐและการปฏิบัติงานด้วยข้อมูลดิจิทัล เป็นต้น^๔

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำเอกสารการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล” ขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลและกองทัพ อีกทั้งเพื่อหาหนทางปรับปรุง พัฒนา และจัดทำเป็นข้อเสนอ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาให้แก่กำลังพล กองทัพ และประเทศชาติ ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

^๔ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๒). นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๒๔-๒๘.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้องสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล
- ๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล
- ๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำเอกสารการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล” มุ่งศึกษาถึงแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น ๖ เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๒ ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ทั้งนี้ เอกสารวิชาการฉบับนี้ ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ ๒ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

ส่วนที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๑.๔ วิธีการศึกษา

เอกสารการศึกษาทางวิชาการฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้แบ่งการดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการเก็บรวบรวมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การจัดสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ประกอบการสนทนาปัญหา ยุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล” ในวันอังคารที่ ๒๖ พ.ย.๖๒ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องประชุม ศศย.สปท. (รายละเอียดตามภาคผนวก)

- การสัมภาษณ์เชิงลึก พ.อ. เทิดไทย ทัทธานี รอง ผอ.สปก.ยก.ทหาร เมื่อวันที่ ๗ เม.ย.๖๓

● ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สรุปรการประชุมสัมมนา และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น

- พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

- พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒

- แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

- แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔

๑.๔.๒ การวิเคราะห์และสรุปผล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากปฐมภูมิและทุติยภูมิมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบถึงแนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้องสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกองทัพอย่างเหมาะสม

๑.๕.๒ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ นำไปจัดทำข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ให้กับกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๓ กองบัญชาการกองทัพไทยสามารถนำไปเป็นต้นแบบ และสนับสนุนมุมมองทางวิชาการให้แก่กองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ส่วนที่ ๒

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การ
เป็นกองทัพดิจิทัล

บทนี้จะเป็นการทบทวนยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือแผนต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล โดยประกอบไปด้วย (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ (๒) ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐) (๓) แนวคิดประเทศไทย ๔.๐/ระบบราชการ ๔.๐ (๔) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (๕) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (๖) เป้าหมาย/วิสัยทัศน์กองบัญชาการกองทัพไทยในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล (๗) แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔ และ (๘) สรุปสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐^๙ หมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล และกองทัพดิจิทัล คือ มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังระบุไว้ในข้อ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีรายละเอียดดังนี้

(๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

(๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

^๙ ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗๘.

(๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถ เจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความ ซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม ของผู้บังคับบัญชา

(๕) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิด เผย ตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกชั้นตอน

๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐)^{๑๐} ได้ให้ความสำคัญกับระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ โดยได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ยุทธศาสตร์ที่ ๖) เพื่อแก้ไขปัญหาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐให้เป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่าง สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างและภารกิจ ที่เหมาะสม และวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจน ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคม โดยประกอบด้วยประเด็น ยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อ ประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยกำหนดให้ภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสม

^{๑๐} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐). หน้า ๕๕-๖๑.

กับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับ หรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย ๘ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(๑) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค โดยปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจรและหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ การกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาดสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนานโยบายและการให้บริการภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อยและตรวจสอบได้

(๒) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็นเชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาการจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศใช้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพ และสอดคล้องประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินการคลังของประเทศมีการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภารกิจในการสนับสนุนและไม่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระบบงบประมาณแผ่นดินต้องสอดคล้องกับลักษณะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้งในลักษณะแผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนตามภารกิจและแผนระดับพื้นที่ มีการรักษาวินัยการเงินการคลังภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง การพัฒนาระบบการคลังล่วงหน้าระยะปานกลางและระยะยาว การปรับปรุงวิธีการงบประมาณให้มีความคล่องตัวสะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์และความเร่งด่วน การใช้จ่ายงบประมาณโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด และมีแผนเพิ่มรายได้ของประเทศคู่กับแผนงบประมาณให้เกิดสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของรัฐและการปรับปรุงระบบภาษี

๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ในทุกระดับ มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานเป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับประเด็นการพัฒนาระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

(๓) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นจะต้องดำเนินการจะต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่า และสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินการที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ

๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้มีรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลาย มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นที่เหมาะสม สามารถพัฒนารายได้และทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยและทุกเพศสภาวะในท้องถิ่น

(๔) ภาครัฐมีความทันสมัย ทันทการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ ปรับโครงสร้างและระบบบริหารงานราชการใหม่ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการ สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบได้ตามสถานการณ์

๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยมีการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใสยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรมเทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งนำองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

(๕) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาครัฐมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยืดระบบคุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการบริหารทรัพยากรบุคคลในทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบคุณธรรม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผน กำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว รวมทั้งทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมมีมาตรฐาน เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน

๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงาน เพื่อประชาชน มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐและวางมาตรการที่เหมาะสมกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและสร้างค่านิยมในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำในทุกระดับให้มีขีดสมรรถนะสูง มีความรับผิดชอบ และมีความเป็นมืออาชีพ เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิดผลักดันภารกิจ นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและต่อสังคม โดยมีการสร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว

(๖) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกระดับ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและลงมือต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ พร้อมทั้ง ส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และภาคีต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสอดส่อง

เผื่อระวัง ให้ข้อมูลแจ้งเบาะแสการทุจริต และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้ง ส่งเสริม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ พร้อมทั้งมีระบบการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ

๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลีกเลี่ยงการขัดกันระหว่างประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ

๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาดเป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักรบเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และรวดเร็ว

๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ จัดให้มีกลไกการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในระดับนโยบายยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการพัฒนาระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์

(๗) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการ และสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้ง การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียม

๗.๒ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ออกแบบกฎหมายที่รอบคอบรัดกุม เพื่อแก้ปัญหาอย่างตรงจุดให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ด้วยการสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สิทธิในทรัพย์สินและการประกอบอาชีพ ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ และกำหนดวงรอบในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ในการตรากฎหมายต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อ ประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมทั้งจัดให้มีการสร้างความรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการ เสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย ป้องกันการกระทำผิดและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่าง ถูกต้อง รวดเร็ว

(๘) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชน โดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระบวนการ ยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความ กู้หาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชน เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและ เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล ตามหลักนิติธรรม โปร่งใสลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม สร้างความ สมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างเสมอภาคหน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดี บูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน

๘.๑ บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ปรับวัฒนธรรมองค์กร และทัศนคติเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส เป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใส เป็นอิสระ และมีการพัฒนาตัวบุคคลอย่างต่อเนื่อง

๘.๒ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง การรวบรวมและการพิสูจน์พยานหลักฐาน เป็นไปตามมาตรฐานสากลโดยต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก อำนาจความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว ยกกระดับความโปร่งใสในการใช้อำนาจกับประชาชนและการแต่งตั้งโยกย้ายรวมทั้งยกระดับมาตรการตรวจสอบการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ

๘.๓ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความสะดวกพัฒนาเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานกันบนพื้นฐานแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพและผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมุ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อสังคมร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตลอดกระบวนการพิจารณาคดีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

๘.๔ ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรมการพัฒนา รูปแบบของการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมให้มีความหลากหลาย การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน การพัฒนาไกล่เกลี่ยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐเอกชน และชุมชน รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๘.๕ พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา เพื่อลดทอนความเป็นโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น สร้างความสมดุลระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาสผู้ต้องโทษกลับคืนสู่สังคม เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการบังคับโทษ และการพัฒนาระบบคุมประพฤติในชุมชน รวมทั้งการใช้กฎหมายอาญาโดยยึดมั่นหลักการตีความโดยเคร่งครัด ไม่ขยายขอบเขตฐานความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่แท้จริงแล้วไม่เข้าองค์ประกอบ

๒.๓ พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญในการปรับเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจของประเทศไทยไปสู่ยุค ๔.๐ เพื่อให้ประเทศไทยได้ก้าวข้าม “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” “กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง” และ “กับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา” ซึ่งกับดักเหล่านี้เป็นประเด็นท้าทายของประเทศไทยในปัจจุบันอันจะนำไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ พร้อมกับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง” ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบท

ของการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ ๔ อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านโลก “ประชารัฐ”^{๑๑}

ซึ่งกลไกหลักในการขับเคลื่อน Thailand 4.0 อย่างเต็มประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ ใน ๗ มิติที่สำคัญ ประกอบด้วย (๑) การสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือ (๒) แหล่งที่มาของนโยบายสาธารณะ (๓) การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการ (๔) การสร้างภาคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ (๕) การยกระดับขีดความสามารถในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง (๖) การบริหารจัดการการเงินและทรัพยากร และ (๗) การสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ^{๑๒}

๒.๔ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒^{๑๓}

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๒ ได้รับความหมายของ “รัฐบาลดิจิทัล” ว่าหมายถึง การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐและการบริการสาธารณะ โดย

^{๑๑} คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ Thailand 4.0. (๒๕๕๙). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑

^{๑๒} คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ Thailand 4.0. (๒๕๕๙). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๒

^{๑๓} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒. เอกสารอัดสำเนา.

ปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความ สอดคล้อง เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัย และมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผย ข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมี สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ทำหน้าที่ในการให้บริการ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมถึงผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐเปลี่ยน ผ่านไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์มากขึ้น โดยมีกลไกสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล คือ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือที่เรียกกันว่า พรบ.รัฐบาลดิจิทัล

หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่

มาตรา ๕ ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลให้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้หน่วยงานของรัฐจัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติ การให้สอดคล้อง ซึ่งปัจจุบัน สพร. ได้จัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เรียบร้อยแล้ว

มาตรา ๖ และมาตรา ๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาล ดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผน วางกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐกำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับระบบดิจิทัล กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ ให้ค้ำ ณะนำหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงาน กำกับดูแลและติดตามให้หน่วยงานของรัฐมี การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

มาตรา ๑๒ ปฏิรูปกระบวนการและการดำเนินงานให้หน่วยงานของ รัฐจัดทำข้อมูลและให้บริการในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องกัน ดำเนินการจัดทำระบบ พิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ในการเข้าสู่บริการดิจิทัลของภาครัฐ รวมถึงกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพและ ทักษะบุคลากรภาครัฐ

มาตรา ๔ มาตรา ๑๐ (๕) สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ เชื่อมโยงบริการดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service (OSS)

มาตรา ๑๑ ถึง มาตรา ๑๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงและ แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและลดการทำข้อมูลซ้ำซ้อน และมีศูนย์แลกเปลี่ยน ข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัล เพื่อยกระดับรัฐบาลไปสู่การเป็นรัฐบาลแห่งการเชื่อมโยงและเปิดเผย (Open and Connected Government)

มาตรา ๘ กำหนดให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบแนวทางการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูล การมีระบบ บริหารจัดการและคุ้มครองข้อมูล การมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพ ข้อมูล และการกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลของ หน่วยงานภาครัฐ

มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและ ร่วมตรวจสอบการทำงานภาครัฐ รวมถึงนำข้อมูลไปพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งปัจจุบัน ศูนย์กลางข้อมูลเปิดของประเทศไทย คือ www.data.go.th

มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๙ กำหนดหน่วยงานของรัฐบาลในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน)

๒.๕ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม^{๑๔}

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีวิสัยทัศน์ คือ “ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์” โดยดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) หมายถึง ประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ภาพที่ ๑ ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา ๒๐ ปี

เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลบรรลุผลแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ๖ ด้านคือ

^{๑๔} กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. เอกสารอัดสำเนา.

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยจะ มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้แบบทุกที่ทุกเวลา โดยกำหนดให้เทคโนโลยีที่ใช้มีความเร็วพอเพียงกับความต้องการ และให้มีค่าบริการที่ไม่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการของประชาชน นอกจากนี้ ในระยะยาวโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จะกลายเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ที่สามารถรองรับการเชื่อมต่อของทุกคน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ผ่านการผลักดันให้ภาคธุรกิจไทยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนพัฒนาไปสู่การแข่งขันเชิงธุรกิจรูปแบบใหม่ในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศสำหรับธุรกิจดิจิทัล เพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทยที่จะส่งผลกระทบต่อการขยายฐานเศรษฐกิจและอัตราการจ้างงานของไทยอย่างยั่งยืนในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมุ่งสร้างประเทศไทยที่ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเกษตรกร ผู้ที่อยู่ในชุมชนห่างไกล ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ของรัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล มีข้อมูล องค์กรความรู้ ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยง่ายและสะดวก และมีประชาชนที่รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร มีทักษะในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เกิดบริการภาครัฐ

ในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ พื้นที่ และภาษานำไปสู่การหลอมรวมการทำงานของภาครัฐเสมือนเป็นองค์กรเดียว นอกจากนี้ รัฐบาลดิจิทัลในอนาคตจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ การบริหารบ้านเมือง และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ ทั้งบุคลากรภาครัฐ และภาคเอกชน ให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพ และการพัฒนาบุคลากรในสาขาเทคโนโลยีดิจิทัลโดยตรง ให้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ในระดับมาตรฐานสากลเพื่อนำไปสู่การสร้างและจ้างงานที่มีคุณค่าสูง ในยุคเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน

ภาพที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๖ แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔^{๑๕}

การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยมีวิสัยทัศน์ คือ “ยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง” โดยในการยกระดับขีดความสามารถเชิงดิจิทัลของภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลดังวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้นั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินการ ๔ ประการ ได้แก่

๑. การบูรณาการภาครัฐ (Government Integration) คือ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ตั้งแต่การเชื่อมโยงข้อมูลบริการ ไปจนถึงการดำเนินงาน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการของรัฐ ทั้งในระดับหน่วยงานย่อยไปจนถึงระดับกระทรวง ซึ่งการเกิดการบูรณาการภาครัฐดังกล่าวจะทำให้รัฐบาลตระหนักถึงความต้องการและความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการดำเนินงานต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ระยะเวลาการดำเนินการ หรือแม้แต่การดูแลรักษาระบบต่าง ๆ อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพจากการใช้บริการทางเทคโนโลยีร่วมกัน (Share Services) และการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานกลาง นอกจากนี้ การบูรณาการภาครัฐยังนำไปสู่การให้บริการภาครัฐแบบครบวงจร ณ จุดเดียว (One-stop Service) ที่สามารถตอบโจทย์ด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

๒. การดำเนินงานแบบอัจฉริยะ (Smart Operation) คือ การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัล ที่เหมาะสมมาสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไทย เพื่อให้สามารถดำเนินงานอย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และตรงจุดมากขึ้น

^{๑๕} สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (๒๕๖๐). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๔๓-๕๘.

โดยมีการเชื่อมต่อระหว่างเครื่องมืออุปกรณ์ (Internet of Things) ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้เป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพมากขึ้นยิ่งไปกว่านั้นอาจมีการเชื่อมต่อเครื่องมืออุปกรณ์ให้สื่อสารถึงกันแบบอัตโนมัติโดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อนำระบบการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาช่วยจัดระเบียบฐานข้อมูล ประกอบกับนำเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Analytics) มาช่วยทำความเข้าใจข้อมูลอย่างลึกซึ้ง จะทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐไทยสามารถคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และหน่วยงานภาครัฐไทยสามารถจัดทำบริการแบบเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric Services) คือ การยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยภาครัฐไทยจะต้องรักษาสมดุลระหว่างความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ข้อมูลของประชาชน และการอำนวยความสะดวก (Rebalancing between Security & Facilitation) ตลอดจนกำหนดระดับการรักษาความปลอดภัยและระดับความเข้มงวดของการยืนยันพิสูจน์ตัวตนให้เหมาะสมกับความซับซ้อนของงานบริการ ประเภทของงานบริการ และกลุ่มผู้รับบริการต่าง ๆ

๔. การสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Driven Transformation) คือ การวางแนวทางการขับเคลื่อนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลในทุกระดับของบุคลากรภาครัฐ โดยอาศัยกระบวนการที่เน้นการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Outcome-driven Transformation) ที่มี การปรับเปลี่ยนองค์กรแบบครบวงจร (End-to-End Transformation) ทั้งในด้านทรัพยากรมนุษย์ (People) ขั้นตอนการทำงาน (Process) เทคโนโลยี (Technology) และกฎระเบียบ (Regulation) รวมทั้งมีการขับเคลื่อนโดยมีการบริหารจัดการโครงการและการกำกับดูแล (Project Management and Governance) ที่ชัดเจน

ภายใต้การสนับสนุนของผู้มีระดับประเทศที่มีความมุ่งมั่น มีวิสัยทัศน์ และเล็งเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง (Change Leadership) อันจะส่งผลให้ภาครัฐสามารถดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการได้อย่างไร้รอยต่อ

ภาพที่ ๓ วิสัยทัศน์รัฐบาลดิจิทัล

ภายใต้แผนพัฒนามาตรัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน มีเป้าหมายหลักคือ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการรายบุคคลของผู้ด้อยโอกาส การเพิ่มและพัฒนาประสิทธิภาพแรงงานให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาด การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวม และการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ให้บริการสุขภาพ

สำหรับแนวทางการแก้ไขในภาพรวม ได้แก่ การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลและบริการกลางระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน (ด้านสวัสดิการ

ประชาชน ด้านประสิทธิภาพแรงงาน ด้านการศึกษา และด้านการสาธารณสุข) การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ เพื่อให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ ควบคู่กับส่งเสริมการเข้าถึงในบริการภาครัฐของผู้รับบริการ (ภาคประชาชน) อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในขณะเดียวกัน การบูรณาการการทำงานของภาครัฐโดยสมบูรณ์ ยังช่วยให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ สามารถวางแผนบริหารจัดการได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาหรือนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ มีเป้าหมายหลัก คือ การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเกษตร การยกระดับประสบการณ์ดิจิทัลของนักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน การเพิ่มศักยภาพแก่ผู้ประกอบการส่งออก นำเข้า และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการทางภาษีของภาครัฐ การบูรณาการข้อมูลและบริการด้านการขนส่ง ตลอดจน การพัฒนาระบบบริการอัจฉริยะในด้านสาธารณสุขไปภาค เพื่อมุ่งไปสู่การเติบโตของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ความท้าทายสำคัญของการดำเนินการเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจนั้น อยู่ที่การบูรณาการข้อมูลและบริการระหว่างหน่วยงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ ความซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นของการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการเลือกนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ปรับปรุงกระบวนการทำงานต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม หากภาครัฐสามารถที่ดำเนินการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลและบริการด้านธุรกิจ เพื่อลดความซ้ำซ้อนหรือกระบวนการที่ล่าช้า ลดการใช้เอกสาร และเพิ่มช่องทาง การให้บริการทางดิจิทัล รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับและยกระดับขีดความสามารถในการ

แข่งขันของภาคธุรกิจของประเทศ ก็จะมีขีดความสามารถในการแข่งขันของ ผู้ประกอบการและของประเทศโดยรวม และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ ของภาครัฐอีกด้วย

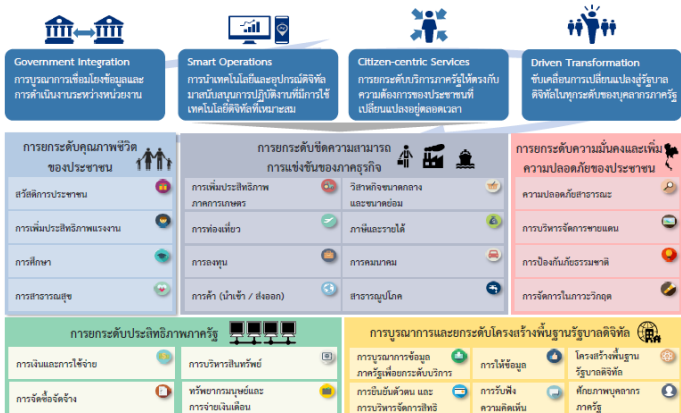
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับความมั่นคงและเพิ่มความปลอดภัยของ ประชาชน มีเป้าหมายหลัก คือ การเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการรักษาความ ปลอดภัยจากทั้งภัยภายในประเทศ ภัยภายนอกประเทศ และภัยธรรมชาติ โดย เปลี่ยนจากการแก้ไขสถานการณ์เป็นการป้องกันก่อนเกิดเหตุมากขึ้น รวมถึงการ แก้ไขสถานการณ์ภาวะวิกฤต ให้สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย และฟื้นฟู พื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่ภาวะปกติอย่างมีประสิทธิภาพภายในระยะเวลาโดยเร็ว ที่สุด ซึ่งจะต้องอาศัยการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐในการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ ความท้าทายสำคัญของการดำเนินการเพื่อยกระดับความมั่นคงและ เพิ่มความปลอดภัยของประชาชนนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้เกิด ความทั่วถึงของการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยโดยรัฐ และการพัฒนาระบบบูรณา การข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความสำคัญ ป้องกัน และคาดการณ์เหตุหรือภาวะวิกฤตล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม หากภาครัฐสามารถเพิ่ม งบประมาณในการลงทุนจัดหาระบบด้านความมั่นคงและความปลอดภัย และ บูรณาการข้อมูลและบริการระหว่างหน่วยงาน โดยอาศัยระบบ ICT เข้ามา เป็น เครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการได้ ก็จะสามารถลดความเสี่ยง และ ลดผลกระทบต่อประชาชนและประเทศเมื่อเกิดภัยธรรมชาติหรือภาวะวิกฤต เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐ ตลอดจนประสิทธิภาพในการจัดการ ข้อมูล และทำให้ช่วยลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการทำงาน ตลอดจนการบริหาร จัดการในภาวะวิกฤตได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐ มีเป้าหมายหลัก คือ การบูรณาการและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานภาครัฐ ผ่านการเชื่อมโยงระบบจากหลายหน่วยงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงดิจิทัลภาครัฐในการบริหารจัดการ ด้านการเงินและการใช้จ่าย ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารสินทรัพย์ และด้านทรัพยากรมนุษย์และการจ่ายเงินเดือน เพื่อยกระดับการดำเนินงานภาครัฐ ให้สะดวก รวดเร็ว มีความโปร่งใส และเป็นการสนับสนุนการพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดยสมบูรณ์

ทั้งนี้ ความท้าทายสำคัญของการดำเนินการเพื่อยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐนั้น อยู่ที่การจัดการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันและมีความซับซ้อน ให้มาเป็นฐานข้อมูลเดียวกัน และการปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการยกระดับรัฐบาลดิจิทัลในด้านต่าง ๆ หากสามารถดำเนินการได้สำเร็จ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานภาครัฐ เพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ เพิ่มการเข้าถึงการบริการโดยภาครัฐ และเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลภาพรวมที่ถูกต้องและทันสมัย สำหรับการวางแผนและนโยบายต่าง ๆ อันจะเป็นการยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐ และยกระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล มีเป้าหมายหลัก คือ การบูรณาการการให้บริการภาครัฐผ่านการเชื่อมโยงระบบจากหลายหน่วยงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ ควบคู่ไปกับการยกระดับขีดความสามารถและทักษะเชิงดิจิทัลให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทุกระดับและทุกหน่วยงาน เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐให้มุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดยสมบูรณ์

ภาพที่ ๔ แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ทั้งนี้ ความท้าทายสำคัญของการดำเนินการเพื่อการบูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัลนั้นอยู่ที่การจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งต้องการความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล รวมทั้งการรองรับข้อบทกฎหมายการที่ระดับการใช้โครงสร้างพื้นฐานการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละหน่วยงานรัฐไม่เท่ากัน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงสร้างที่เหมาะสม และครอบคลุมทุกหน่วยงาน นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวโน้มเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลและบริการระหว่างหน่วยงาน และข้อจำกัด ด้านงบประมาณในการเพิ่มขีดความสามารถหรือทักษะเชิงดิจิทัลแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยหนึ่งในการแก้ไขหลัก ได้แก่ การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลและบริการกลางในแต่ละด้าน การปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการยกระดับรัฐบาลดิจิทัล การจัดตั้งหน่วยงานกลางในการจัดสรรและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลาง เพื่อบูรณาการและแบ่งปันการใช้งานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และการกำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถหรือทักษะเชิงดิจิทัลแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการทำงานและ การให้บริการของภาครัฐ และเพิ่มทักษะและขีดความสามารถเชิงดิจิทัลให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานรัฐโดยรวม

๒.๗ แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทย พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔^๖

แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ ถูกกำหนดให้เป็นแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทย ในอีก ๓ ปีข้างหน้า เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทย ในส่วนของ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่าย ฐานข้อมูล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “บูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทยเพื่อรวมเป็นหนึ่ง และเป็นกทพชั้นนำในด้านความมั่นคงของรัฐและอาเซียน” ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนากำลังพลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยพัฒนากำลังพลให้มียุทธศาสตร์ความรู้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งสู่กทพดิจิทัลในอนาคต

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างการจัดหน่วย และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มาตรฐาน โดยปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างการจัดของหน่วย ตลอดจน ระเบียบ คำสั่ง มาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีเหมาะสม สามารถสนับสนุนการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาและดำรงสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยพัฒนาและดำรงสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วยระบบสื่อสารโทรคมนาคม ระบบงานสารสนเทศ ระบบรักษาความปลอดภัยสารสนเทศ เทคโนโลยี ภูมิสารสนเทศ ฐานข้อมูล ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ให้มีความพร้อมใช้งาน มีความครอบคลุมและ

^๖ กองบัญชาการกทพไทย. (๒๕๖๒). แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกทพไทย พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา.

เพียงพอต่อการใช้งานตามภารกิจ พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร่วมกันระหว่างหน่วยงาน มุ่งเน้นความคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อน และความปลอดภัยในการใช้งาน

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการดำเนินงานด้านระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารราชการทั่วไป เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ระบบสารสนเทศเพื่อการฝึก ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถตอบสนองภารกิจในภาพรวมของกระทรวงกลาโหมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาด้านไซเบอร์ โดยพัฒนาศักยภาพด้านไซเบอร์ในการป้องกัน การป้องปราม และการฉีกกำลังไซเบอร์ เพื่อการป้องกันประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๖ การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถกำลังพล และยกระดับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับสูง ตลอดจนมีการบูรณาการการใช้งานทรัพยากรพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นร่วมกันบนพื้นฐานของความปลอดภัยในการใช้งาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

๒.๘ สรุปสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

จากการทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ทั้ง ๗ ฉบับ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐) (๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ (๓) พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

(๔) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ (๕) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๖) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ และ (๗) แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔ ดังรายละเอียดข้างต้น ที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าแต่ละนโยบายได้มุ่งให้ทุกหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้งกองทัพ) มุ่งพัฒนาหน่วยงานให้ไปสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๘.๑ ให้มีการยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐ และการสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือ โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการของแต่ละหน่วยงานให้มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น

๒.๘.๒ ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ โดยให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ลดการทำข้อมูลซ้ำซ้อน มีระบบบริหารจัดการข้อมูล รวมถึงการกำหนดให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐด้วย

๒.๘.๓ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการบริหารงานของรัฐสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ มีขีดสมรรถนะสูง โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการพัฒนาด้านไซเบอร์

๒.๘.๔ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ โดยพัฒนาบุคลากรให้พร้อมเข้าสู่ยุคดิจิทัล ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่

๒.๘.๕ ให้มีการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและร่วมตรวจสอบการทำงานภาครัฐ

๒.๘.๖ ให้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงบริการดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service (OSS)

๒.๘.๗ ให้มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล โดยมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและหรือแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑ สรุปสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพพลีชีพ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพพลีชีพ	สรุปสาระสำคัญ
<p>๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐</p>	<p>หมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๕ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ (๗. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน) ให้เกิดผล ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ ๒. ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน ๓. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริการงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อ <p>การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๔. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ ๕. ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการจัดซื้อจัดจ้างที่ทุจริตทุกขั้นตอน

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

สรุปสาระสำคัญ

๒. ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย
๘ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่
๑. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและบริการอย่างสะดวกรวดเร็ว
โปร่งใส

มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ

๒. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่
๓. ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

๔. ภาครัฐมีความทันสมัย ทนการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล

๕. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติ

๖. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปอดดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต
๗. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมายถูกระเบียบข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ

๘. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง นำเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	สรุปสาระสำคัญ
<p>๓. พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0</p> <p>โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน</p>	<p>กลไกหลักในการขับเคลื่อน Thailand 4.0 อย่างเต็มประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโมเดลภาครัฐ ใน ๗ มิติที่สำคัญ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การสร้างรัฐที่นำเชือถือ ๒. แหล่งที่มาของนโยบายสาธารณะ ๓. การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการ ๔. การสร้างภาคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ๕. การยกระดับขีดความสามารถในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ๖. การบริหารจัดการการเงินและทรัพยากร ๗. การสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ

<p>นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล</p>	<p>สรุปสาระสำคัญ</p>
<p>๔. พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒</p>	<p>หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา ๕ กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ - มาตรา ๖ และมาตรา ๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน - มาตรา ๑๒ ปฏิรูปกระบวนการและการดำเนินงานให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลและให้บริการในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องกัน - มาตรา ๑๐ (๕) สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงบริการดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service (OSS) - มาตรา ๑๑ ถึง มาตรา ๑๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและลดการทำข้อมูลซ้ำซ้อน และมีศูนย์กลางเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัล เพื่อยกระดับรัฐบาลไปสู่การเป็นรัฐบาลแห่งการเชื่อมโยงและเปิดเผย (Open and Connected Government) - มาตรา ๘ กำหนดให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบแนวทางการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และควมรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูล การมีระบบบริหารจัดการและคุ้มครองข้อมูล การมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล และการกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ - มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและร่วมตรวจสอบการทำงานภาครัฐ - มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๙ กำหนดหน่วยงานของรัฐบาลในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน)

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล	สรุปสาระสำคัญ
<p>๕. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ๖ ด้านคือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล - ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล - ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล - ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
<p>๖. แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔</p>	<p>การยกระดับขีดความสามารถเชิงดิจิทัลของภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลตั้งแต่วันที่กำหนดไว้ ๖.๑ การบูรณาการภาคี (Government Integration), การดำเนินงานแบบอัจฉริยะ (Smart Operation), การให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric Services) และการสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Driven Transformation) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาครัฐกิจ - ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับความมั่นคงและเพิ่มความปลอดภัยของประชาชน - ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐ - ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล

<p>นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล</p>	<p>สรุปสาระสำคัญ</p>
<p>๗. แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔</p>	<p>ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนากำลังพลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างการเจ้าหน้าที่ และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มาตรฐาน - กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาและดำรงสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - กลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาด้านไซเบอร์ โดยพัฒนาศักยภาพด้านไซเบอร์ในการป้องกัน การป้องกันปราม และการรับมือกับไซเบอร์ เพื่อการป้องกันประเทศ - กลยุทธ์ที่ ๖ การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๓.๑ สภาวะแวดล้อมในยุคปัจจุบัน

จากสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อบริบทของโลกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต เทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบประมวลผลที่มีความชาญฉลาดและมีความเป็นอัตโนมัติ ปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และสามารถนำไปวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มีขนาดเล็กลง ทำให้สามารถพกพาและเคลื่อนที่ไปทุกหนแห่ง ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับแทบทุกมิติ ไม่เว้นแม้แต่มิติการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ

๓.๑.๑ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation)

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่าง ๆ นั้น มีความเฉลิยฉลาดและมีความอัตโนมัติมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐสามารถนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาปรับใช้กับการบริหารจัดการภาครัฐ การกำหนดนโยบายต่าง ๆ การให้บริการประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหา อุปสรรค หรือความท้าทายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อันจะทำให้รูปแบบการทำงาน การดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือมีความเป็นรัฐบาลหรือหน่วยงานดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบัน แนวโน้มเทคโนโลยีที่สำคัญต่อการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล^{๑๗,๑๘} ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- **Virtual Reality / Augmented Reality** การนำเทคโนโลยี

Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) มาปรับใช้ ในการจำลอง

^{๑๗} McKinsey global institute. (2013). Disruptive technologies: Advances that will transform life, business, and the global economy. สืบค้นจาก https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/McKinsey%20Digital/Our%20Insights/Disruptive%20technologies/MGI_Disruptive_technologies_Full_report_May2013.ashx เมื่อวันที่ ๘ เม.ย.๒๕๖๓

^{๑๘} สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมหาชน). ๒๕๖๐. แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗-๘.

ภาพหรือสถานการณ์เหมือนจริง เพื่อบริหารจัดการความปลอดภัยสาธารณะ การขยายพื้นที่การรักษาสุขภาพไปยังพื้นที่ห่างไกล (Telemedicine) รวมถึงการเพิ่มรูปแบบใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน และการท่องเที่ยว

- **Advanced Geographic Information System** การนำเทคโนโลยี Advanced Geographic Information System มาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลในเชิงพื้นที่ โดยสามารถประยุกต์ใช้สำหรับการจัดสรรทรัพยากรด้านการเกษตร การบริหารจัดการระบบคมนาคมขนส่ง และด้านอื่น ๆ

- **Big Data** การนำข้อมูล Big Data มาประมวล และใช้เป็นเครื่องมือในการคาดการณ์ และประเมินสภาพธุรกิจการให้บริการ โดยอาศัยเทคโนโลยี IoT และ Smart Machine เพื่อให้การวิเคราะห์และตอบสนองต่อผู้รับบริการเป็นแบบ real-time

- **Open Any Data** การเปิดเผยข้อมูล (Open Data) ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ โดยปรับปรุงเว็บไซต์ และฐานข้อมูล เพื่อสร้างการเข้าถึงจากสาธารณะมากขึ้น และผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลที่เปิดเผยเหล่านั้นกับหน่วยงานทุกภาคส่วน

- **Smart Machines / Artificial Intelligence** การนำเทคโนโลยี Smart Machine หรือ Artificial Intelligence (AI) มาปรับใช้เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ และตอบสนองการให้บริการอัตโนมัติ โดยระบบ Smart Machine จะพัฒนาขึ้น และสามารถประเมินปัญหา และจัดการสมดุตลอดห่วงโซ่การบริการ

- **Cloud Computing** การนำเทคโนโลยีด้าน Cloud Computing มาปรับใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อลดความยุ่งยาก ในการติดตั้งระบบ ลดต้นทุนในการดูแลระบบ และต้นทุนสำหรับการสร้างเครือข่ายด้วยตนเอง

- **Cyber Security** การคำนึงถึงความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) โดยจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยทางไซเบอร์ ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันต่อเหตุการณ์ และมีความยืดหยุ่น อีกทั้งปรับเปลี่ยน Mindset ในการจัดการประเด็นด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

- **Internet of Things (IoT)** การอาศัยเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) สร้างสภาพแวดล้อมให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการเป็นดิจิทัลมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีดังกล่าวยังสนับสนุนภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การใช้โมบายเทคโนโลยี การวิเคราะห์ Big Data รวมไปถึงการประสานงานกับ ภาคธุรกิจและเอกชน

- **Block Chain / Distributed Ledger Technology** การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Block Chain หรือ Distributed Ledger Technology ในการจัดเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและลดภาระการพึ่งพาคนกลางในการทำธุรกรรม ภายใต้ความปลอดภัยที่มีความน่าเชื่อถือ

- **Advanced Robotics** หุ่นยนต์ผ่าตัดเพื่อให้คนไข้ถูกกระทบน้อยที่สุดและดำเนินการผ่าตัดอย่างแม่นยำ หรือการใช้หุ่นยนต์ในโรงงานอุตสาหกรรม หรือการใช้หุ่นยนต์ในโรงไฟฟ้าปรมาณู

- **Autonomous and Near Autonomous Vehicles** เช่น การใช้ Drones เป็นอาวุธทำลายล้าง ไร้ถ้ายรูปสำรวจผลผลิตทางการเกษตรหรือแหล่งน้ำ ฯลฯ ตลอดจนรถยนต์ไร้คนขับซึ่งเริ่มมีออกมาใช้บ้างแล้วในยุโรปและอเมริกา

- **Next-Generation Genomics** เทคโนโลยีปรับปรุง พัฒนา ยีน เพื่อรักษาโรค ตลอดจนการพัฒนาพันธุสัตว์ พันธุ์พืช ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

- **Energy Storage** เทคโนโลยีการเก็บไฟฟ้าและพลังงาน เช่น แบตเตอรี่ ลิเทียม-ไอออน ที่มีประสิทธิภาพสูง สร้าง Fuel Cells เพื่อขับเคลื่อนยานยนต์ ตลอดจนนำไปใช้ในรถยนต์ไฟฟ้าและไฮบริด

- **3D Printing** การพิมพ์ระบบ ๓ มิติ ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าลดต่ำลง เช่นการพิมพ์สินค้าออกมาเป็นชิ้นที่จับต้องได้ ทำให้เลือกแบบที่ต้องการได้ในราคาถูก นอกจากนี้ยังนำมาใช้ในด้านการทหารและการแพทย์อีกด้วย

- **Advanced Materials** การผลิตวัสดุใหม่ ๆ เช่น วัสดุที่ทำความสะอาดตัวเองกลับสู่สภาพเดิมเสมอ แข็งแรงและเบาเป็นพิเศษ หรือเป็นสารนำไฟฟ้า เป็นต้น

- **Advanced Oil and Gas Exploration and Recovery**

เทคโนโลยีที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้นในการบุกเบิกขุดค้นน้ำมันและก๊าซ ทำให้ได้น้ำมันและก๊าซเพิ่มมากขึ้น

- **Renewable Electricity**

เทคโนโลยีผลิตไฟฟ้าจากแหล่งต่าง ๆ ที่ไม่มีวันหมด เช่น ผลิตกระแสไฟฟ้าจากแสงแดด ลม คลื่น น้ำพุร้อน ฯลฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น มาปรับใช้กับการทำงาน ตลอดจนใช้พัฒนากระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในหน่วยงานให้ทันต่อสภาวะแวดล้อมของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้

๓.๑.๒ ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลนับว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม รวมถึงการใช้ชีวิตของประชาชน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลหรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคน ดังรายละเอียดต่อไปนี้^{๑๘,๑๙}

- **โลกาภิวัตน์ (Globalization)**

จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหลของทุน ผู้คน สินค้าและบริการ อย่างเสรีจนกลายเป็นโลกที่เชื่อมต่อกัน เป็นเครือข่าย เกิดการขยับปรับเปลี่ยนจาก One Country, One Destiny เป็น One World, One Destiny

- **กระบวนการเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Digitization)**

เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลจาก analog มาเป็นข้อมูล digital ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของ

^{๑๘} สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (๒๕๕๙). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๔-๕.

^{๑๙} กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๔-๑๗.

พื้นฐานของการนำข้อมูลดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ โดยการติดต่อสื่อสารจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการสื่อสารกับ Someone, Somewhere และ Sometime เป็น Anyone, Anywhere และ Anytime นอกจากนี้ จะมีการแข่งขันกันด้วยข้อมูล โดยเกิดข้อมูลทั้งจากผู้ใช้งาน และจากอุปกรณ์เซ็นเซอร์ต่าง ๆ จำนวนมหาศาล โลกดิจิทัลจึงเป็นโลกของการแข่งขันด้วยข้อมูล ซึ่งศักยภาพในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จะเป็นเรื่องจำเป็น และเป็นพื้นฐานสำหรับทุกหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

- **การหลอมรวมระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมของโลกออนไลน์และออฟไลน์ (convergence of online and offline activities)** โดยที่เทคโนโลยีใหม่หรือการใช้เทคโนโลยีเดิมในรูปแบบใหม่ ทำให้เส้นแบ่งระหว่างระบบเศรษฐกิจสังคมของโลกเสมือนและโลกทางกายภาพเกือบจะเลือนหายไป โดยกิจกรรมของประชาชน ธุรกิจ หรือรัฐ จะถูกย้ายมาอยู่บนระบบออนไลน์มากขึ้น เช่น การสื่อสาร การซื้อขายสินค้า การทำธุรกรรมทางการเงิน การเรียนรู้ การดูแลสุขภาพ การบริการของภาครัฐ ฯลฯ

- **ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยไซเบอร์** ที่จะเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การก่อกวน สร้างความรำคาญแก่ผู้ใช้ระบบ การเข้าถึงข้อมูลและระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต การรั่วรั่วข้อมูล และระบบการสร้างความเสียหายแก่ระบบการจารกรรมข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์ (ข้อมูลการค้า การเงิน หรือข้อมูลส่วนตัว) หรือแม้แต่การโจมตีโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญที่ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศหยุดชะงักและได้รับความเสียหายหรือเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คน โดยที่ความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยทางด้านไซเบอร์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่พัฒนาอย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และบ่อยครั้งยังเป็นสิ่งที่ทำจากนอกประเทศ ทำให้การป้องกันหรือติดตามจับกุมการกระทำผิดเป็นเรื่องที่ยากและสลับซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย

- **ความเป็นเมือง (Urbanization)** สัดส่วนของผู้คนในเมืองจะมีมากขึ้น โดยในปี ค.ศ.๑๙๙๕ โลกมีประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเพียงร้อยละ ๓๐ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๔ ในปี ค.ศ.๒๐๑๔ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖ ในปีค.ศ. ๒๐๕๐ ดังนั้น วิถีชีวิต พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ของประชากรจะเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จะก่อให้เกิดประเด็นท้าทายใหม่ ๆ ทั้งในมิติพลังงาน การคมนาคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย อาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งหากหน่วยงานต่าง ๆ เตรียมการรับมือกับปัญหาความท้าทายในอนาคตไว้ได้ไม่ดีพอ เมืองเหล่านี้จะกลายเป็น แหล่งเสื่อมโทรม (Mega-Slums) แต่หากหน่วยงานต่าง ๆ มีการเตรียมการไว้อย่างดี เมืองเหล่านี้จะถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities)

- **การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทางโครงสร้างกำลังคน** ทั้งในเชิงลบและเชิงบวก โดยงานหลายประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม โรงงาน และภาคบริการ เริ่มถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพมากกว่า (เช่น พนักงานขายตัว การใช้บริการทางการเงิน) ขณะเดียวกันก็มีงานรูปแบบใหม่ที่ต้องใช้ความรู้และทักษะสูงเกิดขึ้น เช่น นักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลขนาดใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโซเชียลเน็ตเวิร์ค นักธุรกิจดิจิทัล ฯลฯ นอกจากนี้จะมีงานบางประเภทที่อาจต้องเปลี่ยนบทบาทไป เช่น ครูหรืออาจารย์จะกลายเป็นผู้อำนวยการสอนมากกว่าผู้สอน เป็นต้น

- **ความเป็นปัจเจกของบุคคล (Individualization)** ประชากรจะมีความเป็นปัจเจกมากขึ้น มีความคิดเป็นของตนเองมากขึ้น ต้องการแสดงออกมากขึ้น ความเป็นปัจเจกจะเกิดขึ้นได้ ๒ รูปแบบ คือ Collective Individuals (เป็นรูปแบบที่ผู้คนอยากอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สังคมเกิดเป็นสังคมที่เข้มแข็ง) และ Contra-Individuals (เป็นรูปแบบที่ผู้คนต่างคนต่างอยู่ มองแต่ประโยชน์ส่วนตน เกิดสังคมที่เปราะบาง โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งจะมีอยู่สูง)

- การอยู่โดยพึ่งการอาศัยกัน (Commonization) ในโลกที่ยังเชื่อมต่อกันมากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกันมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ความเสี่ยงและภัยคุกคามมิได้ส่งผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นการเฉพาะ หากแต่ส่งผลกระทบต่อโลกโดยรวม และเป็นปัญหาที่ทุกประเทศต้องเผชิญเหมือนกัน (Global Commons) เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โรคระบาด การก่อการร้าย ภาวะโลกร้อน เป็นต้น

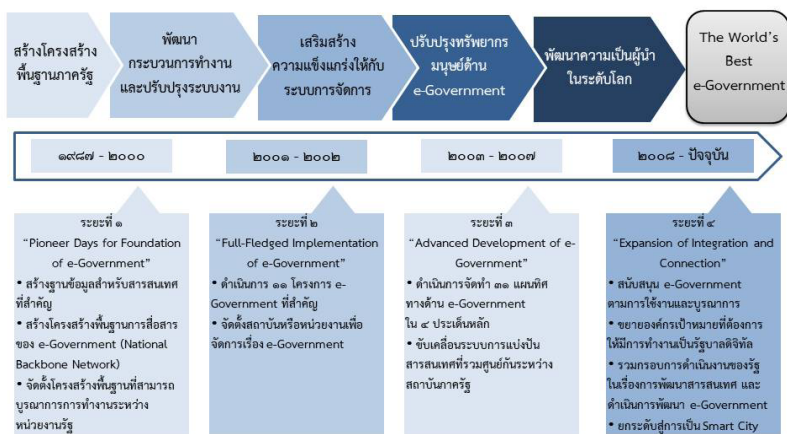
จากกระแสหรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง อันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต รูปแบบ กิจกรรม ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทุกคน ดังนั้น การตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงและวางแผนในการรับมือกับความท้าทายดังกล่าวในอนาคต

๓.๑.๓ กรณีตัวอย่างการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ^{๒๐}

หลากหลายประเทศทั่วโลกอาศัยกรอบแนวคิดที่เหมาะสมเพื่อพัฒนา รัฐบาลดิจิทัลมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนารัฐบาลประเทศของตน บางประเทศ เริ่มต้นจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงดิจิทัลเพื่อผลักดันการดำเนินงาน การให้บริการ และการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ ขณะที่บางประเทศเริ่มต้นจากการ สนับสนุนการเข้าถึงและการใช้งานบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาคประชาชนและ ภาคเอกชน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการประสานและเชื่อมโยงระหว่างบริการโดยรัฐ และเอกชน แต่ไม่ว่าการดำเนินการในรูปแบบใด ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการขับเคลื่อน ไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เพื่อผลักดันไปสู่การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ ในหัวข้อนี้ ได้ยกกรณีตัวอย่างของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศเอสโตเนีย ที่นับว่าเป็นประเทศตัวอย่างของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่สำคัญ โดยมีรายละเอียด การพัฒนา ตลอดจนปัจจัยสู่ความสำเร็จของรัฐบาลของทั้ง ๓ ประเทศ ดังต่อไปนี้

^{๒๐} สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน). ๒๕๖๐. แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ ประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๓-๑๔.

• **ประเทศเกาหลีใต้** ประเทศเกาหลีใต้มีการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัลของตนเองมานับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๐ และยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรกเกาหลีใต้ได้อาศัยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และในระยะต่อมารัฐบาลเกาหลีใต้ได้ผลักดันการพัฒนาบริการและการดำเนินงานของภาครัฐ ผ่านการแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่มีการรวมศูนย์ และการพัฒนาศักยภาพเชิงดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ สำหรับปัจจุบันรัฐบาลเกาหลีใต้เน้นการสนับสนุนการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐตามการใช้งานและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และขยายขอบเขตการพัฒนาไปสู่การพัฒนาประเทศอัจฉริยะโดยพัฒนาให้แต่ละเมืองของประเทศกลายเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

ภาพที่ ๕ แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเกาหลีใต้

โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จของประเทศเกาหลีใต้ในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้แก่

(๑) มีผู้นำที่เข้มแข็ง ส่งผลให้สามารถวางแผนนโยบายการพัฒนาในระยะยาวได้

(๒) มีงบประมาณในการลงทุนพัฒนาการบริการทาง e-Services โดยเกาหลีใต้ได้ลงทุนงบประมาณร้อยละ ๑ ของงบประมาณทั้งหมดในแต่ละปี เพื่อทำการพัฒนาเพิ่มศักยภาพการบริการทาง e-Services ให้กับประชาชน

(๓) มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ซึ่งเกาหลีใต้ได้มีการออกแบบโปรแกรม รวมถึงมีการสนับสนุนการบริหารจัดการโครงการต่าง ๆ เพื่อการทำงานอย่างเป็นระบบ

(๔) มีการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยพัฒนาระบบการศึกษาและจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางด้านไอที ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ระบบบริการทาง e-Services เป็นหลัก

(๕) มีการวางแผนบริหารจัดการโปรแกรมในการพัฒนาอย่างเหมาะสม เช่น มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและในระยะยาวอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

(๖) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลระบบทางด้านไอทีโดยเฉพาะ อีกทั้งมีการศึกษาและออกกฎระเบียบเพื่อใช้ควบคุมได้อย่างเหมาะสม

(๗) ประชาชนและหน่วยธุรกิจสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการของ One-stop Service โดยการให้คำแนะนำการบริการ เพื่อเป็นการกระตุ้นในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

• **ประเทศสิงคโปร์** สิงคโปร์มีแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๓ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไอซีทีและจัดทำระบบฐานข้อมูลภาครัฐ เพื่อเชื่อมต่อระบบการทำงานต่าง ๆ หลังจากนั้นรัฐบาลได้วางเป้าหมายสู่การเป็นประเทศอัจฉริยะโดยผ่านกฎหมายสนับสนุน และการจัดตั้งสาขา

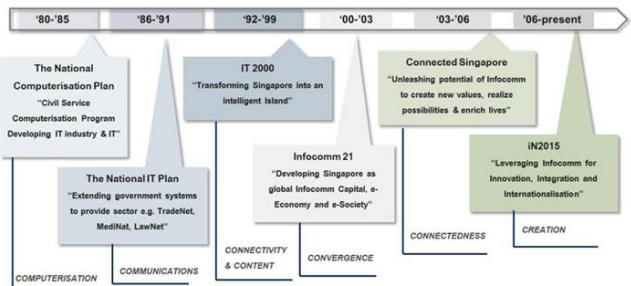
อุตสาหกรรมใหม่ (อุตสาหกรรม infocomm) เพื่อผลักดันการเติบโตทางธุรกิจเชิงดิจิทัลของประเทศ ใน พ.ศ.๒๕๕๙ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศ และเพื่อมุ่งสู่รัฐบาลดิจิทัล สิงคโปร์ได้จัดทำแผน Intelligent Nation 2015 (iN2015) ขึ้น ซึ่งแผนดังกล่าวมีเป้าหมายในการผลักดันการพัฒนาเชิงดิจิทัลในภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาชน เช่นเดียวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ประเทศกลายเป็นชาติอัจฉริยะ (Smart Nation)

IDA INFOCOMM DEVELOPMENT AUTHORITY OF SINGAPORE
 เป็นหน่วยงานภายใต้ Ministry of Information, Communications and The Arts (MICA) มีหน้าที่รับผิดชอบวางแผนวางนโยบาย และการพัฒนากระบวนและอุตสาหกรรมสารสนเทศและเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

1. Civil Service Computerization Program

- ปรับปรุงการบริหารรัฐกิจ
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลต่างๆ เช่น people Hub, Land Hub, Establishment Hub
- รวมศูนย์ด้านทรัพยากรคอมพิวเตอร์ เช่น Singapore Government Email System (SGEMS) และ Government Finance System (NFS)
- จัดให้มีการบริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว เช่น TradeNet, LawNet และ MedNet

- 2. e-Government Action Plan I
 - เปลี่ยนแปลงสู่การให้บริการออนไลน์
- 3. e-Government Action Plan II
 - เชื่อมต่อประชาชนเชื่อมต่อกาหรั และสร้างความพอใจให้ประชาชน
 - สมอบการบริการที่เข้าถึงง่าย มีการบูรณาการ และมีคุณค่าให้ประชาชน
- 4. iGov 2010
 - บูรณาการภาครัฐและเชื่อมต่อกับประชาชนผ่านระบบสารสนเทศการสื่อสารและเทคโนโลยี
- 5. eGov 2015
 - ร่วมกันสร้างสรรค์และสื่อสารร่วมกันระหว่างรัฐ ประชาชน และภาคเอกชน
 - สร้างสรรค์ร่วมกันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเชื่อมต่อกาหรัและเอกชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงรุก และเร่งการเปลี่ยนแปลงของกาหรัสู่รัฐบาลดิจิทัล

ภาพที่ ๖ แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศสิงคโปร์

โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จของประเทศสิงคโปร์ในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้แก่

- (๑) เสถียรภาพทางการเมืองที่เข้มแข็ง สามารถส่งผลต่อวางแผนการพัฒนาในระยะยาว
- (๒) ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนในการพัฒนาและทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การใช้ระบบจ่ายค่าบริการผ่านทางสมาร์ตโฟน เป็นต้น

(๓) มีการเปิดเสรีการให้บริการทางการสื่อสาร รวมถึงมีการส่งเสริมให้มีการแข่งขันในภาคเอกชนกันอย่างยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในการวางระบบสาธารณูปโภคที่ก้าวหน้าให้กับประเทศ

(๔) มีการให้ความสำคัญกับการลงทุนในการพัฒนาระบบการศึกษา

(๕) มีความพร้อมและกล้าที่จะรับความเสี่ยงจากการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อันเป็นการช่วยให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและโปรแกรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

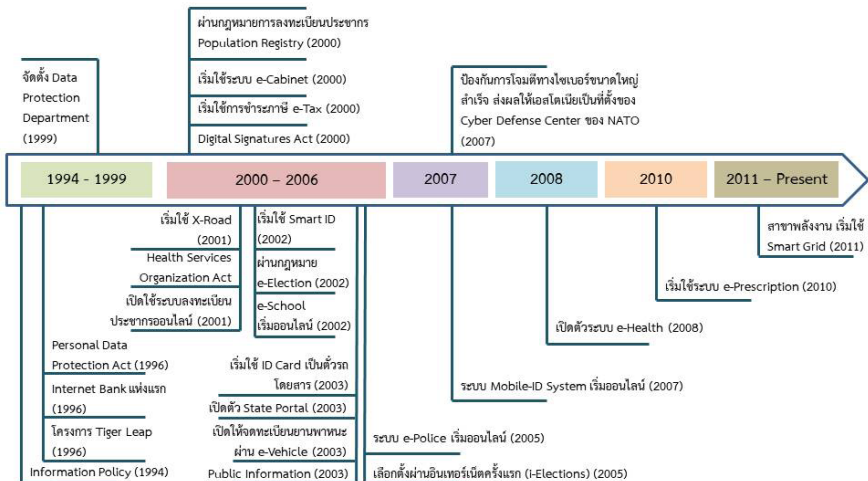
(๖) มีการจัดตั้งระบบหลักในการเก็บรวบรวมฐานข้อมูลแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถใช้งานได้อย่างทันทีและเป็นระบบเดียวกัน

(๗) มีการควบคุมการบริหารประเทศที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี

• **ประเทศเอสโตเนีย** เอสโตเนียเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยรัฐบาลเอสโตเนียเริ่มต้นจากการพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการเงินและการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคประชาชน จากนั้นรัฐบาลเอสโตเนียได้วางระบบโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายกลางของประเทศ (National Backbone Network) เพื่อเป็นเส้นทางในการส่งต่อข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานที่สนใจจะเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่ผูกกับฐานข้อมูลประชากรทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชน (ในโครงการที่ชื่อว่า X-Road) การดำเนินการดังกล่าวได้นำไปสู่การเปิดให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ในสาขาต่าง ๆ ตามมา เช่น ระบบการชำระภาษีออนไลน์ ระบบการเรียนออนไลน์ ระบบการเลือกตั้งออนไลน์ ระบบการแจ้งเหตุออนไลน์ ระบบการบริการประชุมออนไลน์ โดยปัจจุบันรัฐบาลเอสโตเนียกำลังผลักดันการพัฒนาการให้บริการการเข้าสู่ระบบรัฐบาลดิจิทัลที่สมบูรณ์มากขึ้น การเปิดให้บริการ Mobile-ID เปิดใช้ระบบสาธารณสุขอิเล็กทรอนิกส์ ระบบ Smart Grid รวมถึงการมุ่งเน้นการพัฒนาการป้องกันต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จของประเทศเอสโตเนียในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้แก่

- (๑) รัฐบาลใช้ระบบการกระจายศูนย์ให้หน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแบบ Peer-to-peer มิได้ใช้เซิร์ฟเวอร์กลางของรัฐ
- (๒) โครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลมีประสิทธิภาพ หน่วยงานรัฐสามารถเข้าถึงข้อมูลของประชาชนในแต่ละฐานข้อมูลภาครัฐในหน่วยงานอื่นๆ ได้
- (๓) ภาครัฐสนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน (Public Private Partnership)
- (๔) มีการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับเอกสารยืนยันตัวตนดิจิทัลให้สามารถใช้ระบุตัวตน ในการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ได้ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๒
- (๕) ฐานข้อมูลต่าง ๆ ของภาครัฐถูกจัดเก็บในระบบดิจิทัล
- (๖) ระบบเครือข่ายของภาครัฐมีความปลอดภัย ผู้ใช้งานจึงมั่นใจในความปลอดภัยและ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

ภาพที่ ๗ แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเอสโตเนีย

จากข้อมูลการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของทั้ง ๓ ประเทศข้างต้น ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศเอสโตเนีย จะเห็นได้ว่าแต่ละรัฐบาลของแต่ละประเทศนั้นเริ่มต้นพัฒนาการเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดยเริ่มต้นจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ การทำระบบฐานข้อมูลภาครัฐ การผลักดันการพัฒนาบริการและการดำเนินงานของภาครัฐ การพัฒนาศักยภาพเชิงดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ การพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการเงินและการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ การมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการป้องกันต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) หรือการเป็นประเทศเป็นชาติอัจฉริยะ (Smart Nation) โดยมีปัจจัยสู่ความสำเร็จในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล เช่น เสถียรภาพทางการเมือง งบประมาณ เทคโนโลยี ทุนมนุษย์ การผ่านกฎหมายสนับสนุน และความร่วมมือจากหน่วยงานเอกชน เป็นต้น

๓.๑.๔ สถานการณ์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย

การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยนั้นอยู่ในระดับปานกลางบนเวทีโลก โดยผลการจัดอันดับดัชนีตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงสถานการณ์ด้านการพัฒนาของบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐของประเทศไทย มีดังนี้

(๑) ดัชนี e-Government Development Index (EGDI) ซึ่งจัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินระดับการพัฒนาของบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐในประเทศกลุ่มตัวอย่าง โดยองค์ประกอบที่องค์การสหประชาชาตินำมาใช้พิจารณา ได้แก่ ระดับการให้บริการออนไลน์ของภาครัฐ ระดับของการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ของประเทศ และระดับการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศโดยจากผลการจัดอันดับขององค์การสหประชาชาติใน พ.ศ.๒๕๖๑ ซึ่งมีการศึกษาและจัดอันดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกับ ๑๙๓ ประเทศทั่วโลก พบว่าอันดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (อันดับดัชนี

EGDI) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๗๓ ของโลกและอยู่ในอันดับที่ ๔ ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน^{๒๒}

ภาพที่ ๘ ผลการจัดอันดับ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGDI) ของ United Nations E-Government Survey ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๒} สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.). (๒๕๖๑). ผลการจัดอันดับ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGDI) ของ United Nations E-Government Survey ปี พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก <https://www.dga.or.th/th/content/920/12778/>. เมื่อวันที่ ๓ เม.ย.๖๓

(๒) ดัชนี Waseda – IAC International e-Government Ranking (Waseda – IAC) ซึ่งจัดทำโดยมหาวิทยาลัยวาเซดะ (Waseda University) ร่วมกับ International Academy of CIOs (IAC) ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัลของประเทศต่าง ๆ ภายในงานศึกษาดังกล่าว องค์กรประกอบที่ มหาวิทยาลัยเลือกนำมาใช้พิจารณา ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การบริการออนไลน์ ระบบเครือข่ายของประเทศ ตัวผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนการ บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐเอง การพัฒนาเทคโนโลยีการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ ของภาครัฐ หรือแม้แต่ในด้านความปลอดภัยด้านไซเบอร์ การมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนในการใช้บริการ และการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ โดยผลการจัดอันดับ ของมหาวิทยาลัยวาเซดะและ IAC ใน พ.ศ.๒๕๖๑ ซึ่งมีการศึกษาและจัดอันดับการ พัฒนารัฐบาลดิจิทัลกับ ๖๕ ประเทศ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับ ที่ ๒๑ ของโลก และอยู่ในอันดับที่ ๒ ของภูมิภาคอาเซียน เป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ซึ่งอยู่ใน อันดับที่ ๒ ของโลก ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยวาเซดะและ IAC ได้ระบุถึงจุดแข็งสำคัญของ ไทย อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ผู้บริหารระดับสูงและ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญต่อการพัฒนาดังกล่าว รวมถึงการให้ บริการออนไลน์ที่มีการพัฒนามากกว่าหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ก็ตีความความท้าทายสำคัญของประเทศไทยในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้แก่ การสร้าง การมีส่วนร่วมในการเข้าใช้หรือรับบริการอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน ผ่านการใช้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการให้ บริการอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในหลาย ๆ ด้าน เช่น ระบบ Big Data หรือ ระบบ IoT เป็นต้น ยังเพิ่งเริ่มดำเนินโครงการนำร่องเท่านั้น^{๒๓}

^{๒๓} สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.). (๒๕๖๑). ผลการจัดอันดับ 14th Waseda-IAC International Digital Government Rankings 2018. สืบค้นจาก file:///C:/Users/SSC-TIP/Downloads/DGA_Waseda-Ranking2018_Result.pdf เมื่อวันที่ ๓ เม.ย.๖๓

ประเทศ	อันดับ		ค่าคะแนน	
	2561	2560	2561	2560
เดนมาร์ก	1 ↑	2	94.816 ↑	88.739
สิงคโปร์	2 ↓	1	93.843 ↑	91.057
สหราชอาณาจักร	3 ↑	9	91.921 ↑	74.214
เอสโตเนีย	4 ↑	5	91.125 ↑	81.198
สหรัฐอเมริกา	5 ↓	3	90.340 ↑	87.117
ไทย	21	21	68.131 ↑	65.200
มาเลเซีย	25 ↑	36	63.965 ↑	56.386
อินโดนีเซีย	33 ↓	32	61.486 ↑	58.032
ฟิลิปปินส์	35 ↓	33	61.281 ↑	57.346
เวียดนาม	45 ↑	47	56.029 ↑	50.540
บรูไน	46 ↑	50	55.334 ↑	49.791

ภาพที่ ๙ เปรียบเทียบผลการจัดอันดับและคะแนน Waseda-IAC International Digital Government Rankings ๒๐๑๘ และ ๒๐๑๗ ของประเทศ ๕ อันดับแรก และประเทศสมาชิกอาเซียนในการสำรวจ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สนับสนุนการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐมีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยระดับการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพและความพร้อม ในการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ รวมไปถึงความครอบคลุมของโครงสร้างพื้นฐานและระดับการเข้าถึงบริการของผู้รับบริการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน นอกจากนี้ การพัฒนาในมิติและปัจจัยต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศโดยรวม เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับปรุงกฎหมาย ฯลฯ ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ

สำหรับผลการจัดอันดับด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทยที่น่าสนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

(๑) อันดับดัชนี Networked Readiness Index (NRI) ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) หรือสภาเศรษฐกิจโลก ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินความพร้อมและความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ในแต่ละประเทศ โดยพบว่าประเทศไทยมีอันดับดัชนี NRI อยู่ในอันดับที่ ๖๒ ของโลกในปี พ.ศ.๒๕๕๙ (จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๓๙ ประเทศ)

(๒) อันดับ ICT Development Index (IDI) ซึ่งจัดทำโดย International Telecommunication Union (ITU) ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินศักยภาพและความพร้อมของนานาประเทศ ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของแต่ละประเทศ โดยพบว่า ประเทศไทยมีอันดับดัชนี IDI อยู่ในอันดับที่ ๗๔ ของโลกในปี พ.ศ.๒๕๕๙ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๖๗ ประเทศ

ส่วนผลการจัดอันดับในมิติขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยโดยรวมของประเทศไทยที่น่าสนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

(๑) อันดับดัชนี Global Competitiveness Index (GCI) ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันโดยรวมของแต่ละประเทศ โดยพบว่า ประเทศไทยมีอันดับดัชนี GCI อยู่ในอันดับที่ ๓๔ ของโลกในปีพ.ศ.๒๕๕๙ (จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๓๘ ประเทศ)

(๒) อันดับดัชนี IMD World Competitiveness Index (IMD) ซึ่งจัดทำโดย International Institute for Management Development (IMD) หรือสถาบันการจัดการนานาชาติ ดัชนีดังกล่าวถูกใช้ประเมินขีดความสามารถทางการ

แข่งขันโดยรวมของแต่ละประเทศ โดยพบว่า ประเทศไทยมีอันดับดัชนี IMD อยู่ในอันดับที่ ๒๘ ของโลกในปีพ.ศ.๒๕๕๙ (จากการจัดอันดับทั้งหมด ๖๑ ประเทศ)

(๓) อันดับดัชนี Ease of Doing Business Index (EODB) ซึ่งจัดทำโดย World Bank หรือธนาคารโลก ซึ่งมีการประเมินความยากง่ายในการจัดตั้งและประกอบธุรกิจ โดยพบว่า ประเทศไทยมีอันดับดัชนี EODB อยู่ในอันดับที่ ๔๖ ของโลกในปีพ.ศ.๒๕๖๐ (จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๙๐ ประเทศ)

ผลการดำเนินการที่ผ่านมาของรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้เกิดแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานโดยให้เป็นไปตามทิศทางของเทคโนโลยีระดับสากล โดยมุ่งเน้นให้เกิดนวัตกรรมใหม่รวมถึงบริการภาครัฐที่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเข้าด้วยกัน โดยได้ดำเนินการสำคัญใน ๓ ส่วนที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้^{๒๔}

๑. **การสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่ภาครัฐ (G2G)** ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาระบบคลาวด์ภาครัฐ การให้บริการซอฟต์แวร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบงานภาครัฐ โครงสร้างพื้นฐานข้อมูลภาครัฐ รวมถึงการมีสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลภาครัฐ

๒. **การสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่ภาคประชาชน (G2C)** โดยรัฐบาลได้พัฒนาช่องทางให้บริการภาครัฐ ภายใต้ชื่อ “ศูนย์กลางข้อมูลภาครัฐสำหรับประชาชน (GovChannel)” เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลและบริการดิจิทัลภาครัฐ ซึ่งประชาชนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกท้องถิ่น สามารถเข้าถึงได้จากจุดเดียวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ผ่าน ๓ ช่องทาง ได้แก่ (๑) ช่องทางผ่านเว็บไซต์ ชื่อ “ศูนย์กลางบริการภาครัฐสำหรับประชาชน” (www.govchannel.go.th) ซึ่งมีบริการภาครัฐสำคัญ ได้แก่

^{๒๔} สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (๒๕๖๐). Transform Government to the Digital Age รายงานประจำปี ๒๕๖๑ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน) (สพร.). เอกสารอัดสำเนา

เว็บไซต์กลางบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ ศูนย์รวมข้อมูลเปิดภาครัฐ ศูนย์กลางแอปพลิเคชันภาครัฐ ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Thailand Government Spending) หรือที่เรียกว่า ภาษีไปไหน เป็นต้น (๒) ช่องทางผ่านอุปกรณ์สื่อสารแบบเคลื่อนที่ ภายใต้ชื่อศูนย์กลางแอปพลิเคชันภาครัฐ (Government Application Center: GAC) โดยเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงแอปพลิเคชันภาครัฐ มีการแบ่งหมวดหมู่ไว้ ๑๓ หมวดหมู่บริการ เช่น หมวดสุขภาพ หมวดการเดินทาง หมวดการศึกษา หมวดแจ้งข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เป็นต้น และ (๓) ช่องทางผ่านอุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ ตู้บริการอเนกประสงค์ภาครัฐ (Government Smart Kiosk) เป็นช่องทางสำหรับประชาชนที่ไม่มีเครื่องมือในการเข้าถึงบริการภาครัฐ ประชาชนสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนที่มีชิปการ์ดก็สามารถเข้าถึงบริการตรวจสอบสิทธิ์ ตรวจสอบข้อมูล ต่าง ๆ ซึ่งจะทราบผลการติดตามได้ทันที ตัวอย่างบริการเช่น ระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (ข้อมูลบุคคล) ของกรมการปกครอง ระบบตรวจสอบสิทธิการรักษาพยาบาล ระบบตรวจสอบเงินสะสม (กรณีชราภาพ) ของสำนักงานประกันสังคม ข้อมูลบัญชีสินเชื่อในเครดิตบูโรแบบสรุปของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ เป็นต้น

๓. **การสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่ภาคธุรกิจ (G2B)** โดยได้พัฒนา ศูนย์บริการภาครัฐเพื่อภาคธุรกิจ (biz.govchannel.go.th) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานประกันสังคม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมสรรพากร เพื่อเป็นช่องทางในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจ ให้สามารถหาข้อมูลธุรกิจตามประเด็นของธนาคารโลก Ease of Doing Business ทั้ง ๑๐ ด้าน ตั้งแต่เริ่มต้นจนปิดกิจการ การให้บริการดังกล่าวถือเป็นการพลิกโฉมงานบริการภาคธุรกิจในยุค ๔.๐ ให้สามารถติดต่อราชการได้แบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว และส่งข้อมูลหรือเอกสารประกอบเพียงชุดเดียวในรูปแบบดิจิทัล ทำให้การเริ่มต้นธุรกิจง่ายขึ้น ถือเป็นการบริการภาครัฐที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการให้สามารถดำเนินการเริ่มต้นธุรกิจได้อย่างรวดเร็วมากกว่าเดิม

สำหรับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ณ ปัจจุบัน อยู่ในกระบวนการทำงานที่ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยการลดขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ นำเทคโนโลยีมาช่วยขับเคลื่อน พร้อมทั้งพัฒนาการบริการภาครัฐให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เพื่อช่วยลดเวลา ได้ข้อมูลถูกต้อง ตรงเวลา ทันสมัย โปร่งใส ปลอดภัย ลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น โดยได้มีการเชื่อมโยง และมีการบูรณาการข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการปกครอง จนสามารถเชื่อมต่อข้อมูลเป็น Big Data ที่รัฐบาลสามารถนำมาวางแผนวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้อย่างทันที่

๓.๒ การขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดภารกิจของกองทัพไทยมีหน้าที่เตรียมกำลังและใช้กำลังป้องกันประเทศ การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาของชาติ รวมทั้งการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน จากสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการทางทหารและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดภัยคุกคามต่าง ๆ มีความเปลี่ยนแปลงไป กองทัพไทยจึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถในทุก ๆ ด้าน เพื่อขับเคลื่อนกองทัพและประเทศชาติให้มีความมั่นคงต่อไป

๓.๒.๑ แนวโน้มภัยคุกคามโลก^{๒๕,๒๖,๒๗}

โลกของเราได้ผ่านการปฏิวัติอุตสาหกรรมมาแล้วถึง ๓ ครั้ง กล่าวคือ **ครั้งที่ ๑** เมื่อมนุษย์ได้ค้นพบเครื่องจักรกลไอน้ำ การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งนี้ทำให้เกิดการส่งกำลังทางเรือเข้ารุกรานดินแดนต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่ายุคล่าอาณานิคม **ครั้งที่ ๒** เป็นการค้นพบไฟฟ้า เครื่องยนต์สันดาปภายใน วัสดุเคมีภัณฑ์ การเดินทางทางอากาศ ทำให้โลกเข้าสู่ยุคใหม่ทำให้มนุษย์สามารถคิดค้นอาวุธเพื่อต่อสู้กัน ทั้งยานเกราะ เครื่องบินรบ ปืนใหญ่ วัตถุระเบิด จนถึงระเบิดปรมาณูที่ใช้ในสงครามโลก **ครั้งที่ ๒** แต่อาวุธต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงทำงานแบบ Manual และนำมาซึ่งภัยคุกคาม การแข่งขันการสะสมอาวุธ รวมถึงการต่อสู้ทางอุดมการณ์ลัทธิการปกครอง **ครั้งที่ ๓** เป็นการปฏิวัติระบบดิจิทัล มนุษย์ได้ค้นพบคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ดิจิทัล อินเทอร์เน็ต ทำให้เครื่องมือ เครื่องจักรกล ระบบอาวุธต่าง ๆ ทำงานอย่างอัตโนมัติ ส่งผลต่อโครงสร้างระบบการผลิต ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตคนเปลี่ยนไป เข้าสู่สังคมย่อโลกและโลกเสมือนจริง (Virtual Society) สำหรับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ เป็นการปฏิวัติโลกครั้งใหญ่ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเกิด Disruption ในวงกว้าง โดยเกิดจากการที่มนุษย์ได้ต่อยอดการปฏิวัติดิจิทัล ในครั้งที่ ๓ นำมาสู่เทคโนโลยีประมวลผล เช่น Artificial Intelligent (AI), Internet Of Things (IOT), Block Chain Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR) เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้ส่งผลต่อรูปแบบของภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ มากมาย ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ฯลฯ มิติต่าง ๆ ข้างต้น ได้ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมีอาจแบ่งแยกได้ ภัยที่กระทบต่อความมั่นคงแบบเดิม

^{๒๕} The World Economic Forum. (2019). The Global Risks Report 2019 14th Edition.

^{๒๖} เกรียงไกรวิสัยทัศน์ ๖๐ ปี กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๓). ตอนที่ ๑ แนวโน้มภัยคุกคามโลก. เอกสารอัดสำเนา.

^{๒๗} ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๒). แนวโน้มภัยคุกคามโลก. เอกสารอัดสำเนา.

จึงพัฒนาเป็นภัยรูปแบบใหม่ ที่มีความสลับซับซ้อนและสามารถปะทุขยายตัวไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และรุนแรงมากกว่าเดิม

จากรายงาน The Global Risks Report 2020 ที่จัดทำโดย The World Economic Forum ได้จัดอันดับความเสี่ยงในแง่ของความน่าจะเป็น และด้านผลกระทบต่อโลกใน ค.ศ.๒๐๒๐ ๕ อันดับสูงสุด ได้แก่ **ความเสี่ยง ๕ อันดับแรกของโลกในแง่ของความน่าจะเป็น (Top 5 Global Risks in Terms of Likelihood)** ประกอบด้วย ๑) เหตุการณ์สภาพอากาศ/ภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงซึ่งสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และชีวิตมนุษย์ เช่น น้ำท่วม พายุ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุจากสแนมแม่เหล็ก เป็นต้น (Extreme weather) ๒) ความล้มเหลวของภาครัฐและภาคธุรกิจในการกำกับหรือจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate action failure) ๓) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (National disaster) ๔) สภาพสิ่งแวดล้อมที่กลับคืนไม่ได้เป็นผลจากทรัพยากรที่หมดไป (Biodiversity loss) และ ๕) ความล้มเหลวในการป้องกันความเสียหายของสิ่งแวดล้อมจากน้ำมือมนุษย์ เช่น น้ำมันรั่ว การปนเปื้อนของสารกัมมันตรังสี เป็นต้น (Human-made environmental damage and disasters)

ความเสี่ยง ๕ อันดับแรกของโลกในด้านผลกระทบ (Top 5 Global risks In terms Of Impact) ประกอบด้วย ๑) ความล้มเหลวของภาครัฐและภาคธุรกิจในการกำกับหรือจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate action failure) ๒) อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapon of mass destruction) ๓) สภาพสิ่งแวดล้อมที่กลับคืนไม่ได้เป็นผลจากทรัพยากรที่หมดไป (Biodiversity loss) ๔) เหตุการณ์สภาพอากาศ/ภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงซึ่งสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และชีวิตมนุษย์ เช่น น้ำท่วม พายุ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุจากสแนมแม่เหล็ก เป็นต้น (Extreme weather) และ ๕) การลดลงอย่างมีนัยสำคัญของคุณภาพและปริมาณของน้ำสะอาด (Water crises)

2020 WEF Top 5 Global Risks

in Terms of Likelihood

1. Extreme weather

2. Climate action failure

3. Natural disasters

4. Biodiversity loss

5. Human-made environment disaster

in Terms of Impact

1. Climate action failure

2. Weapons of mass destruction

3. Biodiversity loss

4. Extreme weather

5. Water Crisis

ภาพที่ ๑๐ การจัดอันดับความเสี่ยงในแง่ของความน่าจะเป็น
และด้านผลกระทบต่อโลกใน ค.ศ.๒๐๒๐

จากรายงาน The Global Risk Report 2020 ดังกล่าวทำให้เห็นแนวโน้มของสถานการณ์ความเสี่ยงของโลก ทั้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital disruption) รวมถึงปัญหาด้านภูมิศาสตร์ และเมื่อพิจารณาถึงภัยคุกคามในปัจจุบันที่เกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม จิตวิทยา การเมือง และการทหาร อาจกล่าวได้ว่าภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภัยคุกคามตามแบบ (Traditional Threat) เพียงรูปแบบเดียว แต่ได้ขยายตัวในรูปแบบที่เรียกว่าภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threat) เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นภัยคุกคามข้ามชาติ ที่ไม่จำกัดพื้นที่หรือพรมแดนในรัฐใดรัฐหนึ่ง สามารถกระจายได้อย่างรวดเร็วทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ดังที่ได้ประมวลไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change)** ที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างและเป็นภัยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้เกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ลมพายุ ปัญหาหมอกควัน ปัญหาทางด้านสาธารณสุขและการอุบัติของโรคใหม่ ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิต และการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ทั้งนี้ จากรายงาน Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) ภายใต้โต้วาทีการสหประชาชาติชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันภาวะโลกร้อนได้ส่งผลกระทบต่อ น้ำแข็งขั้วโลกละลาย การละลายของชั้นดินเยือกแข็งคงตัว (permafrost) ในเขตอาร์คติก การสูญเสียแนวปะการังในมหาสมุทรต่าง ๆ คลื่นความร้อน พายุฝนรุนแรง ตลอดจนภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหวที่ประเทศเฮติในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ ซึ่งมีความรุนแรงที่สุดในรอบ ๒๐๐ ปี และมหันตภัยจากพายุไซโคลนนาร์กีสในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ที่พัดกระหน่ำตอนเหนือของมหาสมุทรอินเดีย พื้นที่อิตาลี มหันตภัยดังกล่าวได้คร่าชีวิตชาวเมียนมาจำนวน ๗๗,๓๗๐ คน และมีผู้สูญหายจำนวน ๕๕,๙๑๗ คน แต่สิ่งที่น่ากลัวที่สุดภายหลังจากเกิดภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขาดแคลนอาหาร ความยากจน ความเหลื่อมล้ำของสังคม ตลอดจนนำไปสู่ปัญหาของการย้ายถิ่นฐาน (Migration) หรือปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้ในที่สุด

- **ภัยคุกคามทางทะเล (Maritime Security)** เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของโลกมีพื้นน้ำเป็นส่วนประกอบหลัก ๒ ใน ๓ ซึ่งมีทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ประมง และก๊าซธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการช่วงชิงทรัพยากรทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงพื้นแผ่นดินใหญ่ (Mainland) กับพื้นที่คาบสมุทร (Peninsula) การค้าขาย การขนส่ง การเดินทาง รวมถึงการใช้เส้นทางของการอพยพของกลุ่มคนต่าง ๆ เช่น กรณีของโรฮีนจา สำหรับอาเซียนมีเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลักของโลก (Sea Line of Communication: SLOC) ได้แก่ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลอมบอก โดยเฉพาะช่องแคบมะละกาที่เชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ถือว่า

เป็นเส้นทางเดินเรือขนส่งสินค้าที่สำคัญ ๑ ใน ๔ ของโลก และ ทะเลจีนใต้ เป็นพื้นที่ที่มีความทับซ้อนโดยมีการอ้างสิทธิอธิปไตย (Sovereign) ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) โดยจีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน มาเลเซีย และไต้หวัน เช่น เหตุการณ์เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ที่มีเรือสำรวจของจีนรุกล้ำเข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของเวียดนามในบริเวณทะเลจีนใต้ พื้นที่ทางทะเลที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เชื่อมต่อเส้นทางทางการค้าระหว่างเอเชีย ตะวันออกไปยังตะวันออกกลางและยุโรป นอกจากนี้ ทะเลจีนใต้ยังเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันระหว่างสองมหาอำนาจ ได้แก่ จีนและสหรัฐฯ กล่าวคือ จีนใช้ทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางที่เชื่อม “The Belt and Road Initiative (BRI)” ของจีนต่ออาเซียน ผ่านเส้นทางสายไหมทางทะเล (Maritime Silk) สำหรับสหรัฐฯ ได้ประกาศปรับโครงสร้างกองกำลังของสหรัฐฯ เข้ามาในภูมิภาคนี้มากขึ้น ด้วยการเปลี่ยนชื่อกองกำลังของสหรัฐฯ ในพื้นที่นี้จากเดิม คือ U.S. Pacific Command (USPACOM) เป็น U.S. Indo-Pacific Command (USINDOPACOM) เพื่อให้มีพื้นที่ปฏิบัติการครอบคลุมมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

• **ภัยคุกคามทางไซเบอร์** ความกังวลต่อการโจมตีทางไซเบอร์ (Cyber-attacked) และการโจรกรรมข้อมูลความเสี่ยงเกี่ยวกับข้อมูลข่าวปลอม (Fake News) การก่ออาชญากรรมทางการเงิน การฟอกเงิน และการขโมยข้อมูลส่วนตัวมีสถิติสูงขึ้น ในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ การโจมตีทางไซเบอร์นับเป็นภัยต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญรูปแบบหนึ่งที่กระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ มีแนวทางในการคัดกรองข้อมูลข้ามพรมแดนด้วยความพยายามสร้างพันธมิตรในทุกระดับ เพื่อพื้นที่รักษาความปลอดภัยภายในของแต่ละประเทศ มีผลการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการระดับโลก A.T. Kearney ที่ได้รับมอบหมายจากทางซีเอสโก ภายใต้ชื่อ “Cybersecurity ในภูมิภาคอาเซียน: ความจำเป็นในการดำเนินการอย่างเร่งด่วน” (Cybersecurity in ASEAN: An Urgent Call to Action) พบว่า อาเซียนกำลังเผชิญความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น จากการโจมตีทางไซเบอร์ที่อาจสร้างความเสียหายแก่

บริษัทชั้นนำในภูมิภาคมากถึง ๗.๕ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อันเป็นผลมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่องของอาเซียน ส่งผลให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นเป้าหมายหลักสำหรับการโจมตีทางคอมพิวเตอร์ และจากสถิติความเสี่ยงทางด้าน Cybersecurity พบว่าความเสี่ยงด้านไซเบอร์ของภูมิภาคอาเซียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- **การก่อการร้าย (Terrorism)** อาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงโดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้เกิดความกลัว เพื่อจุดประสงค์ทั้งทางศาสนา การเมือง หรืออุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สนใจต่อความปลอดภัยของประชาชนคนทั่วไป เช่น กลุ่มก่อการร้ายระดับโลกอย่างกลุ่มก่อการร้ายรัฐอิสลาม (Islamic State: IS) ที่กำลังเข้ามายึดฐานที่มั่นในการปฏิบัติการสู้รบในบริเวณชายแดนอิรัก-ซีเรียอีกครั้ง โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเผยแพร่อุดมการณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตผ่านการทำโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ทำให้สามารถสร้างแรงจูงใจ และเพิ่มสมาชิกในการก่อการร้ายให้กับผู้ก่อการร้ายได้ทั่วโลก นอกจากนี้ยังสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายอื่นที่มีอุดมการณ์ต่อการสร้างรัฐอิสลาม ในปัจจุบันยังคงเห็นการเคลื่อนไหวของกลุ่ม IS ตามประเทศต่าง ๆ เช่น อดีตสมาชิกแนวร่วมปลดปล่อยอิสลามโมโร (Moro Islamic Liberation Front: MILF) ซึ่งเคยเป็นกองกำลังติดอาวุธที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ จำนวน ๗ คน ถูกกลุ่มติดอาวุธ Dawlah Islamiyah ที่สนับสนุนกลุ่ม IS สังหาร และกลุ่ม Jemaah Ansharut Daulah (JAD) ในอินโดนีเซียซึ่งเป็นพันธมิตรกับกลุ่ม IS ก่อเหตุระเบิดฆ่าตัวตายทั้งครอบครัวในโบสถ์คริสต์ ที่เมืองสุราบายาในปี ค.ศ. ๒๐๑๘

- **อาวุธอนุภาพทำลายล้างสูง (Weapons of mass destruction: WMD) และการก่อการร้ายทางชีวภาพ (Bioterrorism)** วิวัฒนาการการทำสงครามได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธี ด้วยการโจมตีที่แม่นยำ (Precision Strike) ของกำลังทางอากาศ พัฒนาการการโจมตีด้วยจรวดมิสไซล์นำวิถีจากอากาศยานรบไร้คนขับ (Unmanned Combat Aerial Vehicle: UCAV) ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย

เป็นหนึ่งในรูปแบบวิวัฒนาการของการโจมตีที่แม่นยำ เป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางทหาร ยุทธวิธีอื่นนอกจากนี้การยิงจรวดมิสไซล์นำวิถีสามารถติดตั้งหัวรบนิวเคลียร์หรืออาวุธชีวภาพที่สามารถปล่อยสารชีวภาพ (Bioagent) ได้เช่นกัน เช่น ในเกาหลีเหนือโครงการพัฒนานิวเคลียร์และการทดสอบขีปนาวุธ มีการนำอาวุธทางชีวภาพและสารเคมีเพื่อมาติดตั้งกับขีปนาวุธ ซึ่งสามารถเผยแพร่และผลิตเชื้อโรค (แอนแทรกซ์ และไข้ทรพิษ) ซึ่งเป็นรูปแบบของการก่อการร้ายทางชีวภาพ (Bioterrorism) ซึ่งจะกลายมาเป็นสงครามที่มีทั้งการรบตามแบบและไม่ตามแบบ (Hybrid Warfare) และกลายเป็นสงครามในพื้นที่คลุมเครือ (Grey Area Warfare) อาจนำไปสู่ความหายนะและการตอบโต้ และทำให้เกิดการขยายความขัดแย้งในวงกว้างขึ้น ในปัจจุบันเริ่มมีความหวาดระแวงและกังวลเกี่ยวกับการใช้อาวุธอนุภาพทำลายล้างสูงมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการถอนตัวของสหรัฐฯ ในสนธิสัญญาสนธิสัญญากำลังบิวเคลียร์พิสัยกลาง (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty: INF) และความล่าช้าในการต่ออายุของอนุสัญญาการเจรจาเพื่อจำกัดอาวุธทางยุทธศาสตร์ (Strategic Arms Reduction Treaty: START) ระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียตที่จะหมดอายุในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ซึ่งอาจทำให้เกิดการแข่งขันการพัฒนาอาวุธอนุภาพทำลายล้างสูงและอาวุธชีวภาพมากขึ้น ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะต้องติดตามกันอย่างใกล้ชิดต่อไป

- **ภัยคุกคามทางโรคระบาด** ในขณะนี้ประชาคมโลกกำลังเผชิญกับวิกฤติ COVID-19 ซึ่งนับเป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั่วโลก โดย COVID-19 เป็นโรคที่แพร่จากคนสู่คน ผ่านการได้รับฝอยละอองที่ออกมาจากปากและจมูกของผู้ติดเชื้อไปสู่บุคคลใกล้ชิด เชื้อไวรัสดังกล่าวทำให้เกิดผู้ป่วยที่แพร่เชื้อได้มากเป็นพิเศษ (Super-Spreader) และมีความรุนแรงมากในผู้สูงอายุและผู้มีโรคประจำตัว องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้ COVID-19 เป็นโรคระบาดทั่วโลก (Pandemic) ซึ่งไม่สามารถกำจัดให้หมดไปได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยทุกประเทศทั่วโลกต่างมีมาตรการที่ใช้ในการควบคุมโรค

ดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและการแพทย์ (๒) ใช้มาตรการด้านสังคมโดยการเพิ่มระยะห่างของผู้คนและยกเลิกกิจกรรมทางสังคมที่รวมกลุ่มคนมาก ๆ และ (๓) ใช้มาตรการปิดเมือง ปิดประเทศ (Lockdown) ดังที่หลายประเทศเลือกใช้กัน เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น รวมทั้งประเทศไทยด้วย จะเห็นได้ว่าการเกิดโรคอุบัติใหม่นี้ดังกล่าวก่อให้เกิดการสร้างกระบวนการคิดใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม (Paradigm Shift) ที่ต้องเริ่มต้นตั้งแต่นiveauระดับปัจเจกบุคคล คือ การปรับวิถีสังคมการดำเนินชีวิตใหม่ และรูปแบบการทำงาน (New Normal) ไปจนกระทั่งการปรับเปลี่ยนของระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา และระบบการรักษาความมั่นคงของประเทศที่รูปแบบจะต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การป้องกันการคุกคามจากศัตรูที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วยตนเองมากขึ้น การปรับตัวเพื่อให้อยู่กับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ทุกคนจึงต้องปรับพฤติกรรม ค่านิยม วัฒนธรรม ให้ตระหนักถึงสุขอนามัยระดับบุคคลมากขึ้น ขณะเดียวกันการเตรียมแผนเผชิญเหตุก็มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการรองรับ เตรียมพร้อม และแก้ปัญหาในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดผลกระทบที่จะตามมาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในอนาคตต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่าแนวโน้มภัยคุกคามในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับเริ่มมีการนำการแข่งขันด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence: AI) โดยนำ AI เข้ามาแทนการทำงานของมนุษย์ (Labor-Intensive Activities) โดย AI เป็นเครื่องจักรที่มีความสามารถทางความคิด การรับรู้ การใช้เหตุผล และการแก้ไขปัญหา มนุษย์ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนภัยคุกคามและสงครามในรูปแบบใหม่ในอนาคต ด้วยความสามารถของ AI ที่สามารถประมวลผลและใช้ประโยชน์จาก Big Data ตลอดจนความก้าวหน้าทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเทคโนโลยี 5G ที่สามารถรับส่งข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้เทคโนโลยีสมัยใหม่ถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการแนวคิดและอุดมการณ์จากซีกโลกหนึ่งไป

ยังอีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว จึงสามารถกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ส่งผลให้แนวโน้มภัยคุกคามของโลกไม่จำกัดในรูปแบบเดิม และผลกระทบที่เกิดขึ้น จากภัยคุกคามต่าง ๆ จะมีผลกระทบเชิงลบในวงกว้างอย่าง รวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบด้านบวกจะทำให้กองทัพและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถจัดการต่อภัย คุกคามกระทำได้ดีขึ้นและรวดเร็วขึ้นได้เช่นกัน หากมีการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อ สถานการณ์และมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเท่าทัน

๓.๒.๒ การขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล^{๒๘,๒๙}

กองทัพไทย ภายใต้การบังคับบัญชาของ พลเอกพรพิพัฒน์ เบญญศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้มีการวางแผนพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทยด้วยระบบ การบริหารองค์การสมัยใหม่ เป็นไปตามแนวคิดการปฏิรูประบบราชการของประเทศ การพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล โดยได้รุดานอนุมัติเป้าหมายการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพ ไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็น “Digital Headquarters” และวิสัยทัศน์ของกอง บัญชาการกองทัพไทยปี พ.ศ.๒๕๘๐ เป็น “SMART Headquarters” วิสัยทัศน์ “SMART Headquarters” มีความหมายของนัยยะสำคัญดังนี้ นัยที่ ๑ SMART เป็นคำที่แสดงถึงภาพลักษณ์ขององค์การต่อสาธารณะ ที่ต้องแสดงให้เห็นถึงการ เป็นกองบัญชาการที่มีความเป็นเลิศ ด้านการอำนวยความสะดวกด้วยระบบเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI ที่ทันสมัย แม่นยำ ถูกต้อง ทันท่วงที ลดการพึ่งพาจากเชิง พาณิชยกรรม แข็งแรง พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีลักษณะอ่อนแอกประสงค์ เป็นกองทัพใน พระบรมเดชาานุภาพแห่งองค์จอมทัพไทย เป็นหลักประกันความมั่นคงของประเทศ

^{๒๘} กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๓). ๖๐ ปี กองบัญชาการกองทัพไทย เกรียงไกร วิสัยทัศน์. เอกสารอัดสำเนา

^{๒๙} พ.อ.เทอดไทย ทักษานิ. (๒๕๖๒). การขับเคลื่อนไปสู่กองทัพ Digital. เอกสารประกอบการ ประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การ เป็นกองทัพดิจิทัล เมื่อ ๒๖ พ.ย.๒๕๖๒.

อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง นัยที่ ๒ เป็นอักษรย่อของเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ.๒๕๘๐ ดังนี้

S: Strength and Sustainability หมายถึง การเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง พัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้เอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก พึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะเทคโนโลยีเพื่อการอำนวยความสะดวก ตั้งอยู่บนหลักของความพอเพียง โดยจะพึ่งพาหน่วยงานด้านวิจัยและพัฒนาการทหาร รวมถึงหน่วยงานวิจัยทั้งภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศ เป็นเครื่องมือนำพาสู่การพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด

M: Multi-Purpose หมายถึง การจัดโครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความอ่อนตัวสูง ปรับเปลี่ยนสถานะเพื่อการอำนวยความสะดวกได้ในหลายภารกิจ โดยศูนย์บัญชาการทางทหารจะต้องจัดโครงสร้างและปรับระบบงาน ยกกระชับขีดความสามารถให้อำนวยความสะดวกได้หลายมิติ ทั้งมิติภารกิจ และมิติพื้นที่

A: AI C2 (Artificial Intelligence for Command and Control) หมายถึง การมีระบบการควบคุมบังคับบัญชาด้วยเทคโนโลยี AI ที่มีมาตรฐาน มีฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ทันเวลา โดยการออกแบบระบบงานในอนาคต ทั้งระบบบริหารจัดการในยามปกติ และระบบปฏิบัติการยังไม่ปกติ โดยจะพิจารณานำ AI เข้ามาช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถทั้งในมิติยุทธศาสตร์และระบบปฏิบัติการ

R: Royal Military หมายถึง การเป็นกองทัพในพระบรมพระบรมเตชานุภาพแห่งองค์จอมทัพไทย มีความจงรักภักดี ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างเต็มความสามารถ มีวินัย ศักดิ์ศรีความเป็นทหารอาชีพ

T: Transparency หมายถึง การเป็นองค์กรที่บริหารจัดการบนพื้นฐานของธรรมาภิบาล เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ซึ่งต้องมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายใน ระบบควบคุมภายใน รวมถึงการพัฒนากระบวนการสู่มาตรฐานองค์กร สมรรถนะสูง

ภาพที่ ๑๑ วิสัยทัศน์ SMART HQ

เพื่อให้มีแนวทางการบรรลุเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นกรอบการดำเนินงานให้แก่ส่วนราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้กรุณาเห็นชอบ Road Map การดำเนินงานในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๒ ถึงปี พ.ศ.๒๕๘๐ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์และรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยแบ่งเป้าหมายการดำเนินงานเป็นห้วงระยะเวลาห้วงละ ๕ ปีในระยะแรกภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดเป้าหมายเป็น “Digital Headquarters” กำหนดเป้าหมายระยะสั้นในแต่ละปีงบประมาณดังนี้

ปี พ.ศ.๒๕๖๒ ยกระดับศูนย์บัญชาการทางทหารและพัฒนาระบบฐานข้อมูล ๑ สายงาน ๑ ฐานข้อมูล

ปี พ.ศ.๒๕๖๓ สร้างสภาวะเกื้อกูลและพัฒนาระบบงานให้เป็น Digital

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ก้าวสู่องค์กรนวัตกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ทำให้เป็น “Digital HQ”

คำว่า “DIGITAL Headquarter” มีความหมาย ๒ นัยยะสำคัญเช่นกัน นัยที่ ๑ คือ แสดงภาพลักษณ์ให้เห็นถึงการเป็นกองบัญชาการที่มีการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัย มีฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ตามกรอบของ Enterprise Architecture มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารทั้งภายนอกและภายใน Network Centric Operation มีโครงข่ายที่สมบูรณ์ มีระบบงานข่าวกรองทางทหารระดับยุทธศาสตร์ที่มีความพร้อมประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าได้ มีค่าความถูกต้องของข่าวกรองสูง มีสมภาวะการณ้นำเหล่าทัพและส่วนราชการที่มีค่าการยอมรับและเชื่อมั่นสูง มีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกทุกสถานการณ์ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และจงรักภักดี นัยที่ ๒ อักษรย่อของเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ดังนี้

D: Decision Support System หมายถึง ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา บนพื้นฐานของข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย เป้าหมายคือ พัฒนาฐานข้อมูลให้ได้อย่างละ ๑๐๐ ตามกรอบ Enterprise Architecture (EA)

I: Integration หมายถึง การมีโครงข่าย Network Centric Operation (NCO) ที่เชื่อมโยงและบูรณาการระบบ เพื่อประสานงาน สั่งการ ควบคุมอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็ว (Real time) ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ เป้าหมายคือ กำหนดระบบงาน โครงข่ายและขีดความสามารถที่ต้องการของ NCO ให้ชัดเจน มุ่งพัฒนาสู่ความสมบูรณ์ให้เต็มระบบ

G: Globalization หมายถึง ระบบที่มีการเชื่อมต่อกับโครงข่ายภายนอกเพื่อใช้ข้อมูลข่าวสารจากนอกระบบแต่มีความปลอดภัยสูง ปิดกั้นความลับได้ เป้าหมายคือ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลของกองบัญชาการกองทัพไทยต้องสามารถเชื่อมต่อกับทุกระบบทั้งภายในและภายนอกกระทรวงกลาโหมเมื่อต้องการ แต่ต้องมีความปลอดภัยตามมาตรฐานไซเบอร์

I: Intelligent หมายถึง การมีระบบข่าวกรองที่ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำสามารถพยากรณ์เหตุการณ์ได้ล่วงหน้า เป้าหมายคือ พัฒนาระบบงานข่าวกรองทางทหารระดับยุทธศาสตร์ โครงสร้าง เครื่องมือ องค์ความรู้ ให้มีขีดความสามารถผลิตข่าวกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

T: Technology 4.0 หมายถึง การนำเทคโนโลยี Digital เทคโนโลยี AI มาสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ ซึ่งต้องกำหนดไว้ในแผนพัฒนาศักยภาพของกองทัพ โดยกำหนดรูปแบบและแนวทางไว้อย่างชัดเจน รวมถึงมีแผนวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี

A: Alertness and Accuracy หมายถึง การสร้างระบบเตรียมพร้อม โดยเฉพาะศูนย์บัญชาการทางทหาร ให้มีความพร้อมในการอำนวยความสะดวก พร้อมรับสถานการณ์ได้ทุกสถานการณ์ ทุกสถานะแวดล้อม มีระบบสนับสนุนการตัดสินใจของคณะผู้บัญชาการทหารที่ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา สร้างความพร้อมของศูนย์บัญชาการหลัก ศูนย์บัญชาการรอง ศูนย์บัญชาการเคลื่อนที่

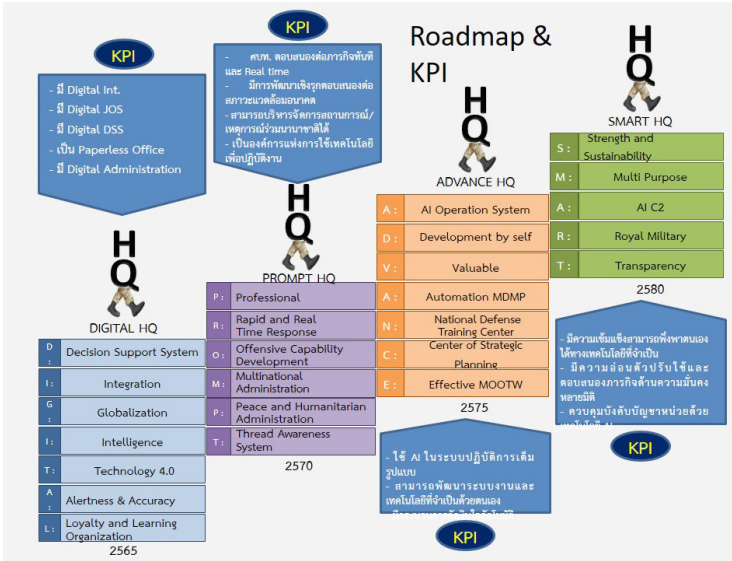
I: loyalty & Learning Organization หมายถึง การพัฒนาองค์การไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการรวบรวมองค์ความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาพที่ ๑๒ เป้าหมาย DIGITAL HQ

เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกองทัพไทยในอนาคต นับเป็นความท้าทายต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารทุกระดับมีความจำเป็นต้องนำการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ด้วยภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership) การปรับเปลี่ยนไปสู่ Digital Government Office นั้นประเด็นหลักไม่ใช่เรื่องเทคโนโลยีแต่เป็นเรื่องของกำลังพล การเปลี่ยนคนจาก Analog Skill ไปเป็น Digital Skill เป็นเรื่องค่อนข้างยาก และเมื่อคนเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การจะเปลี่ยนเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือที่จะตอบสนองต่อแนวคิดหรือระบบงานที่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า Transform to Digital HQ คนต้องเปลี่ยนก่อนจึงจะถือเป็นปัจจัยความสำเร็จ

แนวทางการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลของกองทัพไทยในอนาคต ได้กำหนดเป็น Roadmap ในการเดินไปสู่เป้าหมายตาม Vision 2580 เป็น Smart HQ โดยได้กำหนดขั้นแรก ในการเป็น Digital HQ ใน พ.ศ.๒๕๖๕ มีตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) คือ มี Digital intelligence System (DIS) มี Digital Joint Operation System (DJOS) และมีลักษณะเป็น Paperless Office ขั้นที่ ๒ ในปี พ.ศ.๒๕๗๐ กำหนดเป้าหมายเป็น PROMPT HQ มีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ ศูนย์บัญชาการทางทหารต้องสามารถตอบสนองต่อภารกิจทันทีแบบ Real time มีการพัฒนาสมรรถนะที่ตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมในอนาคตแบบเชิงรุก สามารถบริหารเหตุการณ์ร่วมกับนานาชาติได้ และเป็นองค์กรแห่งการใช้เทคโนโลยี ขั้นที่ ๓ ในปี พ.ศ.๒๕๗๕ มีเป้าหมายเป็น Advance HQ โดยวัดความสำเร็จจากความสามารถใช้ AI ในระบบปฏิบัติการได้เต็มรูปแบบ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นได้ด้วยตนเอง ฟังตนเองได้ มีกระบวนการตัดสินใจอัตโนมัติ และในปี พ.ศ.๒๕๘๐ ก้าวสู่เป้าหมาย Smart HQ

ภาพที่ ๑๓ Road map การขับเคลื่อนกองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลของกองบัญชาการกองทัพไทย

นอกจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะได้ประกาศวิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการเป็น SMART HQ และวาง Roadmap ในการไปสู่เป้าหมายแล้วยังได้อนุมัติแนวทางการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายระยะใกล้ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็น DIGITAL HQ ไว้ด้วย แนวทางดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมมุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางทหาร Digital Service Platform ระบบประเมินความพร้อมของกองทัพ ระบบควบคุมบังคับบัญชาและอำนวยการร่วม ระบบเชื่อมต่อข้อมูลความมั่นคงกับหน่วยงานภายนอกกองทัพ ระบบความปลอดภัยไซเบอร์ ระบบงานข่าวกรองทางทหาร (Digital Intelligent) การพัฒนาระบบงานและระบบปฏิบัติการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาที่ตั้งและขีดความสามารถศูนย์บัญชาการทางทหารไปสู่ Digital Military Commander Center (DMCC) การพัฒนากองทัพให้เป็นราชการ ๔.๐ และการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มี Digital Skill สู่ระดับมาตรฐาน

โดยแต่ละเป้าหมายจะถูกวางกรอบด้วยแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายย่อยที่เป็นผลผลิตรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ (Digital HQ Out Come) ๔ ประการ ได้แก่ (๑) Digital intelligence (๒) Digital Cooperation Systems and Digital Decision Support System (๓) สำนักงานอัตโนมัติในกระดาศ และ (๔) ระบบบริหารจัดการ ระบบส่งกำลังบำรุง และระบบเงินงบประมาณเป็น Digital System Out Come โดยทั้ง ๔ ประการจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตาม Core Function แบบทวี ซึ่งได้แก่ การพิทักษ์เหตุตุนสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคงของรัฐ การป้องกันประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน

ภาพที่ ๑๔ กรอบแนวคิดการพัฒนาและขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ DIGITAL HQ

การเปลี่ยนผ่านไปสู่รัฐบาลดิจิทัลนั้นภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายหลายปัจจัย เช่น การกระจุกกระจายของข้อมูล ระบบของแต่ละหน่วยงานที่ต่างพัฒนากันขึ้นมาเอง การขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่แข็งแกร่งและไม่ครอบคลุมกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่ยังไม่เกื้อกูล ลักษณะของข้อมูลที่จัดเก็บเป็นไฟล์เอกสาร (Document filing) การใช้งานแบบต้อยอดทำได้ยาก และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือความ

ท้าทายด้านบุคลากรที่ยังขาดองค์ความรู้และทักษะดิจิทัล (Digital skill) ซึ่งความท้าทายดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นเฉพาะหน่วยงานภาครัฐทั่วไปเพียงเท่านั้น ภายในกองทัพก็เกิดความท้าทายในการเปลี่ยนแปลงที่มีปัจจัยคล้ายคลึงกัน อาจกล่าวสรุปได้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ไม่เคยหยุดนิ่ง Disruptive Technology ที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากมาย ผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนรวมถึงกองทัพ ต่างต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง สิ่งสำคัญคือการมีทัศนคติที่เป็นบวกว่าสิ่งเหล่านี้คือโอกาส ไม่ใช่สิ่งที่จะมาทำลายและพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

๓.๒.๓ การวิเคราะห์องค์กรเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล^{๓๐,๓๑}

เนื้อหาในส่วนนี้เป็น การวิเคราะห์องค์กรคือกองบัญชาการกองทัพไทย ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๒.๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรนี้ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบการวิเคราะห์ 7S มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งมีปัจจัยองค์ประกอบ ๗ ปัจจัย ที่อยู่ในภายในองค์กร ได้แก่ กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) โครงสร้างองค์กร (Structure) ระบบปฏิบัติงาน (System) บุคลากร (Staff) ทักษะ ความรู้ความสามารถ (Skill) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) ของผู้บริหาร และคุณค่าหรือค่านิยมร่วม (Shared Value) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรพบจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

^{๓๐} ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๒). สรุปผลการประชุมสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล เมื่อ ๒๖ พ.ย.๒๕๖๒.

^{๓๑} พ.อ.เทอดไทย ทักษธานี. (๒๕๖๓). จุดอ่อนจุดแข็งในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล. สัมภาษณ์. ๗ เม.ย.๖๓.

จุดแข็ง (Strengths)

ประการแรก กองบัญชาการกองทัพไทยมีเป้าหมายการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็น “Digital Headquarters” และมีวิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทยปี พ.ศ.๒๕๘๐ เป็น “SMART Headquarters” ประการที่สอง ผู้บริหารระดับสูงของกองทัพมีวิสัยทัศน์เพื่อวางสถานะของกองทัพในการเปลี่ยนแปลงไปเป็นกองทัพดิจิทัล และ ประการที่สาม ผู้บริหารระดับสูงของกองทัพมีภาวะผู้นำและนำกองทัพไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้วย Strong Leadership

จุดอ่อน (Weaknesses)

ประการแรก ระบบทหารมีลักษณะอนุรักษ์นิยม การเปลี่ยนแปลงกองทัพหรือการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลอาจเป็นเรื่องยาก ประการที่สอง ขาดโครงสร้างพื้นฐานทางโครงข่ายดิจิทัล ประการที่สาม ระบบงานภายในกองทัพไม่เอื้อต่อการใช้ระบบดิจิทัล เช่น ระบบงานสารบัญ การลงนามหนังสือ ประการที่สี่ บุคลากรที่เป็นผู้พัฒนา (Developer) มีสัดส่วนในกองทัพน้อย ประการที่ห้า การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะการทำงานในด้านดิจิทัล (Digital Skill) ประการที่หก กำลังพล หรือ User ของกองทัพส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skill) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และ ประการที่เจ็ด การปฏิบัติตามค่านิยมร่วมของบุคลากรยังปฏิบัติไม่เต็มที่ และขาดการปลูกฝังการถ่ายทอดลงสู่ผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง

๓.๒.๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนี้ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบการวิเคราะห์ PEST มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ ประการ ที่อยู่ภายนอกองค์กรและสามารถส่งผลกระทบต่อกิจกรรมหรือประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ได้แก่ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรพบโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

โอกาส (Opportunities)

ประการแรก รัฐบาลออกกฎหมายที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เช่น พรบ.การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๒ ประการที่สอง มีข้อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำระบบบูรณาการข้อมูลดิจิทัลระหว่างกัน ประการที่สาม มีข้อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติการหรือแผนงานของหน่วยงานรัฐให้สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ประการที่สี่ งบประมาณประจำปีที่ได้รับการจัดสรรอย่างสม่ำเสมอ ประการที่ห้า กองทัพมีมิตรประเทศที่มีความร่วมมือด้านความมั่นคงผ่านทั้งกลไกทวิภาคีหรือพหุภาคี ทั้งในระดับนโยบาย ระดับอำนาจการ และระดับปฏิบัติการ ทั้งในภูมิภาคอาเซียนและนอกภูมิภาคอาเซียน และ ประการที่หก เทคโนโลยีและสารสนเทศมีความก้าวหน้าทำให้สามารถเลือกนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนากองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลได้

อุปสรรค (Threats)

ประการแรก งบประมาณที่กองทัพได้รับการจัดสรรมีความไม่แน่นอน อาจมีการปรับเปลี่ยนหรือเรียกคืนได้ในบางกรณี ประการที่สอง การจัดสรรงบประมาณที่ไม่ถูกต้องและไม่ถูกต้องทาง ประการที่สาม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว (Disruption) และ ประการที่สี่ ขาดการพัฒนา Software ที่จะตอบสนองการทำงาน

สำหรับบทที่ ๓ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ทำให้ทราบถึงสถานะแวดล้อมในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ได้เห็นกรณีตัวอย่างการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในประเทศเกาหลีใต้ สิงคโปร์ และเอสโตเนีย รวมถึงได้ทราบสถานการณ์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ที่ปัจจุบันกำลังมุ่งผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ด้วยการลดขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการขับเคลื่อน พร้อมทั้งพัฒนาการบริการภาครัฐให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เพื่อช่วยลดเวลา ลดค่าใช้จ่าย

และมุ่งเน้นการเชื่อมโยงและการบูรณาการข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ อันจะนำไปสู่การเชื่อมต่อข้อมูลเป็น Big Data ที่รัฐบาลสามารถนำมาวางแผน วิเคราะห์ และแก้ปัญหาของประเทศได้ในอนาคต สำหรับการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลได้ทราบแนวโน้มภัยคุกคามโลกที่จะส่งผลกระทบต่อประชาคมโลก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ภัยคุกคามทางทะเล (Maritime Security) ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้าย (Terrorism) อาวุธอนุภาพทำลายล้างสูงและการก่อการร้ายทางชีวภาพ (Weapons of mass destruction: WMD and Bioterrorism) และภัยคุกคามทางโรคระบาด สำหรับการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้วางแผนพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทยด้วยระบบการบริหารองค์กรสมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็น “Digital Headquarters” และวิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทยปี พ.ศ.๒๕๘๐ เป็น “SMART Headquarters” สำหรับการวิเคราะห์องค์กรเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ได้ใช้ 7S มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และใช้กรอบการวิเคราะห์ PEST มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ทำให้ทราบจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) อันจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลใน ส่วนที่ ๔ ต่อไป

ส่วนที่ ๔

ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพ สู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

ในบทนี้จะกล่าวถึงข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากนโยบายเชิงรุกของผู้บัญชาการทหารสูงสุด และการวิเคราะห์องค์กรคือกองบัญชาการกองทัพไทย ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นอกจากแนวทางขับเคลื่อนเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาและเปลี่ยนผ่านดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓ แล้ว พล.อ.พรพิพัฒน์ เบญญศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ยังได้มีนโยบายเชิงรุกเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่ DIGITAL HQ โดยมีเนื้อหาสำคัญอันเป็นแนวทางที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมรายละเอียดสำคัญ ๔ ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ด้านกำลังพล โดยดำริให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงสู่วัฒนธรรมการทำงานยุค Digital รวมถึงการสร้างตระหนักรู้ การสร้างบรรยากาศ สภาวะแวดล้อมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลง กำหนด Digital Skill ที่มีระดับค่ามาตรฐาน ประเมินค่า Digital skill ของกำลังพลทุกคนในปัจจุบัน และวางแผนพัฒนาสู่ค่ามาตรฐานภายในปี ๒๕๖๓ กระบวนการพัฒนา Digital Skills ต้องเกิดขึ้นทั้งในกระบวนการทำงาน การฝึกอบรม (Unit School) และหลักสูตรการเรียนการสอน

๒. ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ โดยดำริให้ตรวจสอบระบบโครงสร้างพื้นฐาน และวางแผนปรับระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับระบบงาน Digital ทั้งหมดของกองทัพ ให้มีความแข็งแรงและมั่นคงปลอดภัย การพัฒนาเทคโนโลยีต้องง่ายต่อการใช้งาน ไม่ซับซ้อน พัฒนาเองหรือสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้เพื่อมุ่งสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคตใน พ.ศ.๒๕๖๓ ให้มุ่งพัฒนา Digital Service Platform และ Application เพื่อส่งผ่านข้อมูล (Sharing) ค้นหาข้อมูล (Searching) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) และระบบประเมินความพร้อมของกองทัพ (Readiness Assessment System) และให้พิจารณาทำเทคโนโลยี DIGITAL เข้ามาใช้งานในลักษณะโครงการนำร่อง (Pilot Project)

๓. ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนงบประมาณ โดยให้ความสำคัญต่อการจัดทำและจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการภายใต้ Roadmap การขับเคลื่อนสู่ DIGITAL HQ รวมทั้งจัดให้มีการประเมินส่วนราชการและการแข่งขันสู่การเปลี่ยนแปลง รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่เกื้อกูลต่อระบบงาน Digital

๔. ด้านการกำกับดูแล โดยได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการพัฒนาและขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย Digital HQ ในการติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ เพื่อรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงสถานการณ์เปลี่ยนแปลง รวมถึงเป็นกลไกบูรณาการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาและขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

ภาพที่ ๑๕ นโยบายเพื่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย

โดยจากแนวทางและกลไกการขับเคลื่อนที่กล่าวมาทั้งหมด นำมาสู่ปัจจัยความสำเร็จ (Key Success of Transformation) ๘ ประการดังนี้

๑. ความเป็นผู้นำและนโยบาย ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บริหารระดับสูงของกองทัพ ได้แสดงภาวะนำการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ Stong Leadership ดังที่แสดงให้เห็นตามที่กล่าวในตอนต้น หากแต่ยังขาดการแปลงสู่การปฏิบัติจากหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งต้องใช้ความมุ่งมั่นอย่างสูงเพื่อนำการไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป

๒. การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล อาจกล่าวได้ว่ากำลังพลส่วนใหญ่ของกองทัพยังคงอยู่ในสถานะค่อนข้างล้าหลังด้านเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นที่กำลังพลของกองทัพต้องก้าวให้ทันและก้าวให้เร็ว เนื่องจากเทคโนโลยี Digital ในปัจจุบันมีการพัฒนาแบบก้าวกระโดดเป็นอย่างมาก

๓. การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ปัญหาทางการสื่อสาร และการถ่ายทอดเป้าหมายจากผู้บริหารระดับสูงไปสู่กำลังพลระดับกลางและระดับปฏิบัติ ปัจจัยด้านเวลา และความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลง ต้องเร่งสร้างความตระหนักรู้ภายในกองทัพ

๔. ความร่วมมือของส่วนราชการ ต้องตระหนักและสร้างกลไกให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกกองทัพ เนื่องจากโครงข่ายระบบงาน Digital ไม่ได้เชื่อมโยงกันเฉพาะภายในกองทัพนั้น ยังต้องบูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ภายนอกกองทัพด้วย เช่น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน) เป็นต้น

๕. แผนงานหรือแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่แต่ละหน่วยสร้างขึ้นเพื่อรองรับนโยบายระดับประเทศและนโยบายของกองทัพ ต้องสามารถปฏิบัติได้จริง โดยระหว่างการดำเนินการไปยังเป้าหมายระหว่างทางมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานได้ แต่ต้องไม่กระทบต่อผลลัพธ์สุดท้ายของแผนงานหรือแผนปฏิบัติการ

๖. การจัดทำและการจัดสรรงบประมาณ ในส่วนนี้หมายถึงการลงทุนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างสิ้นเชิง โดยกองทัพอาจต้องลงทุนสูงหรือทุ่มเททรัพยากรเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจและให้ความสำคัญ

๗. กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ต้องจัดทำรองรับการปฏิบัติงานด้วยระบบดิจิทัล และหากกฎระเบียบใดขัดหรือไม่เกื้อกูลต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขให้สอดคล้องกัน

๘. การติดตามประเมินผล สำหรับกระบวนการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง กองทัพต้องเอาจริงและให้ความสำคัญ เพราะการติดตามประเมินผลนั้นหมายถึงสิ่งที่จะทำให้ทราบถึงสถานะ หรือตำแหน่งของกองทัพที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละห้วงเวลา

ภาพที่ ๑๖ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนวทางการพัฒนากองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล จากนโยบายเชิงรุกของผู้บัญชาการทหารสูงสุด และการวิเคราะห์องค์กรคือ กองบัญชาการกองทัพไทย ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังปรากฏในส่วนที่ ๓ ผู้ศึกษาได้ผนวกข้อเสนอแนะทั้ง ๒ แหล่งเข้าด้วยกัน และใช้กรอบการบริหาร 4 M มาเป็นกรอบในการให้ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ดังมีข้อเสนอแนะตามรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการและกำกับดูแล (Management)

๑.๑ จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเป็นกองทัพดิจิทัล ซึ่งเบื้องต้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย Digital HQ ในการติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ เพื่อรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงสถานการณ์เปลี่ยนแปลงถึงเป็นกลไกบูรณาการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาและขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

๑.๒ จัดทำแผนการพัฒนากองทัพดิจิทัลเป็นเฟสต่าง ๆ ตามปีงบประมาณ รวมถึงพิจารณานำเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับ Smart Machine หรือ Artificial Intelligence (AI) มาปรับใช้เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ นอกจากนี้ควรอาศัยเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) เข้ามาช่วยสร้างสภาพแวดล้อมภายในกองทัพ เปลี่ยนรูปแบบเป็นดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

๑.๓ จัดทำและพัฒนาระเบียบ/คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับใช้ในระบบต่าง ๆ ที่จะมีการพัฒนาหรือปรับปรุงขึ้นใหม่ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่ได้จากการสรรหา มาใหม่ด้วย

๑.๔ สร้างกฎระเบียบที่มีความสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ โดยมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล และมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่เกื้อกูลต่อระบบงาน Digital

๑.๕ เตรียมแผนเผชิญเหตุสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ระบบดิจิทัล รวมถึงพิจารณานำเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยสาธารณะมาใช้ เช่น เทคโนโลยี Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR) ในการจำลองภาพสถานการณ์เหมือนจริง เป็นต้น

๑.๖ มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล โดยไม่อัปโหลดข้อมูลลงระบบ หรือหากมีความจำเป็นต้องอัปโหลดก็ต้องมีการตั้งรหัสการเข้าถึงข้อมูลสำหรับผู้ใช้งาน

๑.๗ พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการแฮกข้อมูลทางราชการ การโจมตี การปั่นป่วน การทำให้งองทัพล่มเสียด้านชื่อเสียง โดยจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันต่อเหตุการณ์

๑.๘ มีระบบเชื่อมต่อข้อมูล (Sync) ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภายในกองทัพไทยและเหล่าทัพ ตามความจำเป็น รวมถึงพิจารณานำเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อลดความยุ่งยาก เช่น Cloud Computing, Block Chain หรือ Distributed Ledger Technology เป็นต้น รวมถึงการมีโครงสร้าง Network Centric Operation (NCO) ที่เชื่อมโยงและบูรณาการระบบ เพื่อประสานงานสั่งการ ควบคุมอำนวยการได้อย่างรวดเร็ว (Real time) ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ

๑.๙ สร้างภาคีความร่วมมือทางดิจิทัลระหว่างภายในกองทัพ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒. ด้านกำลังพล (Man)

๒.๑ ปรับแนวความคิด (Mindset) ในการก้าวไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลของกำลังพลภายในกองทัพ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงระดับปฏิบัติ

๒.๒ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development: HRD) ให้มีศักยภาพด้านดิจิทัล เช่น การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Skill)

และสร้างความตระหนักรู้ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber Security) ให้แก่กำลังพล

๒.๓ พัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) เช่น การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคล เพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงาน

๓. ด้านเครื่องมือและระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (Materials)

๓.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุม เช่น ฐานข้อมูล (Database) ระบบ Software หรือเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

๓.๒ มุ่งพัฒนา Digital Service Platform และ Application เพื่อส่งผ่านข้อมูล (Sharing) ค้นหาข้อมูล (Searching) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) ซึ่งสามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน รวมถึงต้องสามารถพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้เองหรือสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ เพื่อมุ่งสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต

๓.๓ นำเทคโนโลยี Digital เข้ามาใช้งานในลักษณะโครงการนำร่อง (Pilot Project) ต่าง ๆ ของกองทัพ

๓.๔ พัฒนาศักยภาพเทคโนโลยีสารสนเทศด้านไซเบอร์ของกองทัพไทย ให้มีความสามารถในการป้องกัน ป้องปราม และผนึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ

๔. ด้านงบประมาณ (Money)

๔.๑ จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการภายใต้ Roadmap การพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๔.๒ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านดิจิทัล รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

ข้อเสนอแนะทางการขับเคลื่อนกองทัพอากาศที่พหุกิจ

- จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนฯ
- จัดทำแผนการพัฒนากองทัพอากาศที่พหุกิจเป็นเฟสต่าง ๆ ตามเป็นงบประมาณ
- จัดทำและทบทวนระเบียบ/คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับใช้ในระบบต่างๆ
- ที่จะมีการพัฒนาหรือปรับปรุงขึ้นใหม่
- สร้างกฎระเบียบปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่เกิดผลต่อระบบงาน Digital
 - เตรียมแผนเผชิญเหตุสำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น
 - มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
 - พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์อย่างต่อเนื่อง
 - มีระบบเชื่อมต่อข้อมูล (Sync) ต่างๆ เข้าด้วยกัน
 - สร้างภาคีความร่วมมือทางดิจิทัลระหว่างหน่วยงานฯ
- ปรับแนวคิด (Mindset) ในการก้าวไปสู่การเป็นกองทัพอากาศที่พหุกิจของกำลังพลภายในกองทัพอากาศ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงระดับปฏิบัติ
- พัฒนาศักยภาพมนุษย์ (Human Resource Development: HRD) ให้มีศักยภาพด้านดิจิทัล (Digital Skill)
- พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) เช่น การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคล
 - เพื่อจูงใจให้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงาน
- ทிட்டนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุม
 - มุ่งพัฒนา Digital Service Platform และ Application เพื่อส่งผ่านข้อมูล (Sharing) ค้นหาข้อมูล (Searching) ที่สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน
 - พิจารณานำเทคโนโลยี Digital เข้ามาใช้ในงานในลักษณะโครงการนำร่อง (Pilot Project) ต่างๆ ของกองทัพอากาศ
 - พัฒนาศักยภาพเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - ด้านไซเบอร์ของกองทัพอากาศไทย ให้มีความสามารถในการป้องกัน บังคับปราม และหมิ่นก้ำกั๋งเพื่อการป้องกันประเทศ
- จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการภายใต้ Roadmap การพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพอากาศที่พหุกิจ
- จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับโครงการระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านดิจิทัล รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ ในการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพอากาศที่พหุกิจ

M

MANAGEMENT

M

MAN

M

MATERIALS

M

MONEY

ภาพที่ ๑๗ ข้อเสนอแนะทางการขับเคลื่อนกองทัพอากาศที่พหุกิจ

ส่วนที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๕.๑ บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ของโลก โดยเทคโนโลยีส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะมีระบบประมวลผลที่ชาญฉลาดและมีความเป็นอัตโนมัติ มีปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ สามารถนำไปวิเคราะห์หรือคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ จากบริบทความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลมุ่งที่จะพัฒนาการบริหารหน่วยงานภาครัฐให้ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ดังปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐ โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

เช่นเดียวกับกองทัพไทย ที่ได้ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่าง ๆ ว่าอาจจะนำมาซึ่งภัยคุกคามในอนาคต และขณะเดียวกัน กองทัพก็พยายามพัฒนาศักยภาพเพื่อตอบสนองนโยบายการเป็นรัฐบาลดิจิทัลของรัฐบาล โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์กองบัญชาการกองทัพไทย คือ “เป็น DIGITAL Headquarters ภายใน พ.ศ.๒๕๖๕ และมุ่งสู่การเป็น SMART Headquarters ภายใน พ.ศ.๒๕๘๐” ซึ่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล เช่น พัฒนาขีดความสามารถเทคโนโลยีทางการทหาร สนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสารและปฏิบัติการไซเบอร์ โดยใช้ขีดความสามารถของการปฏิบัติการ

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ เร่งรัดพัฒนาองค์ความรู้และความตระหนักู้ด้านไซเบอร์ให้กับกำลังพลกองทัพไทย พัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสนับสนุนการจัดทำข้อมูลภาครัฐและการปฏิบัติงานด้วยข้อมูลดิจิทัล เป็นต้น

การพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือกองทัพดิจิทัลของประเทศไทยมีแรงขับเคลื่อนสำคัญคือ ยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือแผนในระดับต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล โดยประกอบไปด้วย ไม่ว่าจะเป็น (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ (๒) ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐) (๓) แนวคิดประเทศไทย ๔.๐/ระบบราชการ ๔.๐ (๔) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (๕) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (๖) เป้าหมาย/วิสัยทัศน์กองบัญชาการกองทัพไทยในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล และ (๗) แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔ โดยแผนในระดับต่าง ๆ เหล่านี้มีเป้าหมายให้ทุกหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้งกองทัพ) มุ่งพัฒนาหน่วยงานให้ไปสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐให้มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการบริหารงานของรัฐสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐให้พร้อมเข้าสู่ยุคดิจิทัล ให้มีการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลและให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ ให้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงบริการดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service (OSS) และให้มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล โดยมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและหรือแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย

ณ ปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าอยู่ในกระบวนการทำงานที่ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยการลดขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ นำเทคโนโลยีมาช่วยขับเคลื่อน พร้อมทั้งพัฒนาการบริการภาครัฐให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เพื่อช่วยลดเวลา ได้ข้อมูลถูกต้องตรงเวลา ทันสมัย โปร่งใส ปลอดภัย ลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น โดยได้มีการเชื่อมโยง และมีการบูรณาการข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการปกครอง จนสามารถเชื่อมต่อข้อมูลเป็น Big Data ที่รัฐบาลสามารถนำมาวางแผน วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่

สำหรับบริบทของกองทัพ เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มภัยคุกคามในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปที่มีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับเริ่มมีการนำการแข่งขันด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence: AI) โดยนำ AI เข้ามาแทนการทำงานของมนุษย์ (Labor-Intensive Activities) โดยใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนภัยคุกคามและสงครามในรูปแบบใหม่ในอนาคตที่สามารถประมวลผลและใช้ประโยชน์จาก Big Data ตลอดจนความก้าวหน้าทางอินเทอร์เน็ต ที่สามารถรับส่งข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถส่งต่อวิธีการ แนวคิด และอุดมการณ์จากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว จึงสามารถกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้แนวโน้มภัยคุกคามของโลกไม่จำกัดในรูปแบบเดิม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ จะมีผลกระทบเชิงลบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบด้านบวกจะทำให้กองทัพและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถจัดการต่อภัยคุกคามกระทำได้ดีขึ้นและรวดเร็วขึ้นได้เช่นกัน หากมีการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อสถานการณ์และมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเท่าทัน ระบบราชการของประเทศ การพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นที่มาของเป้าหมายการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็น “Digital Headquarters” และวิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทยปี พ.ศ.๒๕๘๐ เป็น “SMART Headquarters” วิสัยทัศน์ “SMART Headquarters” โดยกองทัพดิจิทัลต้องเป็นกองบัญชาการที่มีความเป็น

เลิศด้านการอำนวยความสะดวกด้วยระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์หรือ AI ที่ทันสมัย เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง พัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้เอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก การจัดโครงสร้างและระบบบริหารงานมีความอ่อนตัวสูง ปรับเปลี่ยนสถานะเพื่อการอำนวยความสะดวกได้ในหลายภารกิจ การมีระบบการควบคุมบังคับบัญชาด้วยเทคโนโลยี AI มีมาตรฐานมีฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ทันเวลา การเป็นกองทัพในพระบรมพระบรมเดชาภาพแห่งองค์จอมทัพไทย มีความจงรักภักดี ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างเต็มความสามารถ และการเป็นองค์กรที่บริหารจัดการบนพื้นฐานของธรรมาภิบาล เป็นธรรม ตรวจสอบได้ รวมถึงการพัฒนาาระบบราชการ สู่มาตรฐานองค์กร สมรรถนะสูง

ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพไทยสู่การเป็นกองทัพดิจิทัลเมื่อพิจารณาตามกรอบการบริหาร 4M พบว่ารายละเอียดของแนวทางการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล ประกอบด้วย **ด้านการบริหารจัดการและกำกับดูแล (Management)** ได้แก่ (๑) จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเป็นกองทัพดิจิทัล (๒) จัดทำแผนการพัฒนากองทัพดิจิทัลเป็นเฟสต่าง ๆ ตามปีงบประมาณ (๓) จัดทำและพัฒนาระเบียบ/คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับใช้ในระบบต่าง ๆ ที่จะมีการพัฒนาหรือปรับปรุงขึ้นใหม่ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่ได้จากการสรรหามาใหม่ด้วย (๔) สร้างกฎระเบียบที่มีความสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ โดยมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล และมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่เกื้อกูลต่อระบบงาน Digital (๕) เตรียมแผนเผชิญเหตุสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น (๖) มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (๗) พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) อย่างต่อเนื่อง (๘) มีระบบเชื่อมต่อข้อมูล (Sync) ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภายในกองทัพไทย และเหล่าทัพ และ (๙) สร้างภาคีความร่วมมือทางดิจิทัลระหว่างภายในกองทัพ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ **ด้านกำลังพล (Man)** ได้แก่ (๑) ปรับแนวความคิด (Mindset) ในการก้าวไปสู่การเป็น

กองทัพดิจิทัลของกำลังพลภายในกองทัพ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงระดับปฏิบัติ (๒) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development: HRD) ให้มีศักยภาพด้านดิจิทัล และ (๓) พัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) เช่น การปรับปรุงและพัฒนากิจการงานบุคคล เพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงาน **ด้านเครื่องมือและระบบเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (Materials)** ได้แก่ (๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุม (๒) มุ่งพัฒนา Digital Service Platform และ Application (๓) นำเทคโนโลยี Digital เข้ามาใช้งานในลักษณะโครงการนำร่อง (Pilot Project) ต่าง ๆ ของกองทัพ และ (๔) พัฒนาศักยภาพเทคโนโลยีสารสนเทศด้านไซเบอร์ของกองทัพไทย ให้มีความสามารถในการป้องกัน ป้องปราม และผนึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ และ **ด้านงบประมาณ (Money)** ได้แก่ (๑) จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการภายใต้ Roadmap การพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล (๒) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านดิจิทัล รวมถึงการจัดการอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๑. **กองทัพไทยต้องสร้างภาพลักษณ์และพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นกองบัญชาการที่ความพร้อมด้านอำนาจการร่วม** จากที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พล.อ.พรพิพัฒน์ เบญญศรี ได้กรุณาวางแผนพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทยด้วยระบบการบริหารองค์กรสมัยใหม่ โดยมีเป้าหมายเป็น “Digital Headquarters” ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ และมีวิสัยทัศน์เป็น “SMART Headquarters” ในปี พ.ศ.๒๕๘๐ โดยกองบัญชาการกองทัพไทยควรสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรต่อสาธารณะที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นกองบัญชาการที่มีความเป็นเลิศด้านการอำนาจการร่วม จากทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยการมุ่งพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการอำนาจการร่วม การมุ่งพัฒนาระบบการ

ควบคุมบังคับบัญชาที่มีมาตรฐาน และมีฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีโครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความอ่อนตัว โดยปรับเปลี่ยนสถานะเพื่อการอำนวยความสะดวกได้ในหลายภารกิจ

๒. **กองทัพไทยต้องนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงาน** จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นพบว่า เทคโนโลยีในปัจจุบันนี้มีศักยภาพสูงมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระบบประมวลผลที่มีความชาญฉลาด ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ความเป็นอัตโนมัติ ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งกองทัพสามารถนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาปรับใช้ในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของหน่วยให้มีประสิทธิภาพ แม่นยำ มีความทันสมัย และทันต่อสภาพแวดล้อมของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น

๓. **กองทัพไทยต้องตระหนักถึงภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาของเทคโนโลยี** จากกระแสหรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยี ได้ส่งผลให้รูปแบบ กิจกรรม รวมถึงวิถีชีวิตของประชาชนทุกคน รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล แนวคิด รวมถึงเรื่องของอุดมการณ์จากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้แนวโน้มภัยคุกคามของโลกไม่จำกัดในรูปแบบเดิม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยคุกคามในปัจจุบันนั้น จะส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมวัฒนธรรมและจิตวิทยา มิติด้านการเมือง และมิติด้านการทหารของทุกประเทศทั่วโลก ดังนั้น การตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงและวางแผนในการรับมือกับความท้าทายดังกล่าวในอนาคต อีกทั้งกองทัพควรพิจารณาถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มาพร้อมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบันและครอบคลุมในทุกด้าน รวมถึงการปรับปรุง และพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพในทุก ๆ ด้าน เพื่อขยับเคลื่อนกองทัพและประเทศชาติให้มีความมั่นคงต่อไป

๔. กองทัพไทยต้องปลูกฝังและปรับเปลี่ยนแนวคิด (Mindset) ด้าน

ดิจิทัลของกำลังพล ความท้าทายสำคัญของการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล อีกสิ่งหนึ่งคือ การปรับเปลี่ยน Mindset ด้านดิจิทัลของกำลังพล โดยเริ่มตั้งแต่ผู้บริหารทุกระดับต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation) และมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership) ในการผลักดันการพัฒนากำลังพลในกองทัพที่มีทักษะแบบเดิม (Analog Skill) ไปเป็นการมีทักษะดิจิทัล (Digital Skill) ให้มากขึ้น เมื่อกำลังพลมีการปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมองค์การก็จะเปลี่ยนตาม โดยเทคโนโลยีที่มีอยู่จะเป็นเครื่องมือที่จะตอบสนองต่อแนวคิดหรือระบบงานที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การปลูกฝังและปรับเปลี่ยนแนวคิดด้านดิจิทัลของกำลังพลจึงนับปัจจัยสำคัญ และปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๕. กองทัพไทยต้องพึ่งพาตนเอง หน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนา

ของกองทัพควรมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติการจริง ลดการพึ่งพาจากเชิงพาณิชย์ โดยกองทัพ (หน่วยงานด้านวิจัยและพัฒนาการทหาร) ควรพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นได้ด้วยตนเอง เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน Digital Service Platform หรือ Application รวมถึงกองทัพควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศ ในการร่วมกันผลิตเทคโนโลยีต่าง ๆ ภายใต้นโยบายการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด และให้ความสำคัญต่อการพึ่งพาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ภาษาไทย

กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๒). นโยบายผู้บัญชาการทหาร
สูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒.
เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๒๔-๒๘.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อ
เศรษฐกิจและสังคม. เอกสารอัดสำเนา.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อ
เศรษฐกิจและสังคม. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑๔-๑๗.

กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๒). แผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสารกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา.

กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๓). ๖๐ ปี กองบัญชาการกองทัพไทย เกรียงไกร
วิสัยทัศน์. เอกสารอัดสำเนา

เกรียงไกร เขียรนุกุล. (๒๕๖๒). อุตสาหกรรมจะปรับตัวอย่างไรในยุค Disruptive
Technology. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๕ ธ.ค.๖๒ จาก. <https://www.youtube.com/watch?v=wOkdQuHrG-k>

เกรียงไกร เขียรนุกุล. (๒๕๖๒). อุตสาหกรรมจะปรับตัวอย่างไรในยุค Disruptive
Technology. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๕ ธ.ค.๖๒ จาก. <https://www.mreport.co.th/news/industry-movement/010-Industry4-Digital-Disruptive-Technology>

เกรียงไกรวิสัยทัศน์ ๖๐ ปี กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๓). ตอนที่ ๑ แนวโน้ม
ภัยคุกคามโลก. เอกสารอัดสำเนา.

คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ Thailand 4.0. (๒๕๕๙). พิมพ์เขียว
และแผนปฏิบัติการ

ขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ
ยั่งยืน. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๑

พ.อ.เทอดไทย ทักษธานี. (๒๕๖๒) . การขับเคลื่อนไปสู่กองทัพ Digital. เอกสาร
ประกอบการประชุมสนทนา
ปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นก
องทัพนวัตกรรม เมื่อ ๒๖ พ.ย.๒๕๖๒.

พ.อ.เทอดไทย ทักษธานี. (๒๕๖๓). จุดอ่อนจุดแข็งในการขับเคลื่อนสู่การเป็นกองทัพ
ดิจิทัล. สัมภาษณ์. ๗ เม.ย.๖๓.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เอกสารอัดสำเนา.
หน้า ๗๘.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๕๖๑-๒๕๘๐). เอกสารอัดสำเนา.
หน้า ๕๕-๖๑.

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๒). พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาค
รัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒. เอกสารอัดสำเนา.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๒). แนวโน้มภัยคุกคาม
โลก. เอกสารอัดสำเนา.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๒). สรุปผลการประชุม
สนทนาปัญหา
ยุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพ
ดิจิทัล เมื่อ ๒๖ พ.ย.๒๕๖๒.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สปร.). (๒๕๖๑). ผลการจัดอันดับ 14th Waseda-
International Digital
Government Rankings 2018. สืบค้นจาก [file:///C:/Users/SSC-TIP/Down-
loads/DGA_Waseda-Ranking2018_Result.pdf](file:///C:/Users/SSC-TIP/Downloads/DGA_Waseda-Ranking2018_Result.pdf) เมื่อวันที่ ๓ เม.ย.๖๓

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สปร.). (๒๕๖๑). ผลการจัดอันดับ ดัชนีรัฐบาล
อิเล็กทรอนิกส์ (E-Government

Development Index: EGDI) ของ United Nations E-Government Survey ปี พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก <https://www.dga.or.th/th/content/920/12778/>. เมื่อวันที่ ๓ เม.ย.๖๓

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (๒๕๖๐). Transform Government to the Digital Age รายงานประจำปี ๒๕๖๑ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน) (สพร.). เอกสารอัดสำเนา

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (๒๕๖๐). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๔๓-๕๘.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (๒๕๕๙). พิมพ์เขียว และแผนปฏิบัติการ

ขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๔-๕.

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมหาชน). (๒๕๖๐). ร่าง แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗-๑๓.

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมหาชน). ๒๕๖๐. แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา. หน้า ๗-๒๑.

UN ประเทศไทย. (มปป.). เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๗ ต.ค.๖๒. จาก <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>. หน้า ๑.

ภาษาอังกฤษ

McKinsey global institute. (2013). Disruptive technologies: Advances that will transform life, business, and the global economy. สืบค้นจาก https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/McKinsey%20Digital/Our%20Insights/Disruptive%20technologies/MGI_Disruptive_technologies_Full_report_May2013.ashx เมื่อวันที่ ๘ เม.ย.๒๕๖๓

The World Economic Forum. (2019). The Global Risks Report 2019 14th Edition.

ภาคผนวก

สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล”

วันอังคารที่ ๒๖ พ.ย.๖๒ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องประชุม ศศย.สปท.

ประธานการสนทนา

พล.อ.ต. ภูมิใจ เลขสุนทรากร ผอ.ศศย.สปท.

วิทยากร

๑. รศ.ดร.ธีรณี อจลากุล ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (GBDi) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
๒. คุณไอรดา เหลืองวิไล รองผู้อำนวยการ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
๓. อ.ปริญญา หอมเอนก ประธานและผู้ก่อตั้ง, ACIS Professional Center Co., Ltd. (ACIS)
๔. พ.อ. เทอดไทย ทัพธานี รอง ผอ.สปก.ยก.ทหาร

ผู้ดำเนินรายการ

น.อ. ไชยา ออกแดง ผอ.กศย.ศศย.สปท.

สรุปสาระสำคัญ

๑. สถานการณ์ แนวโน้มสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

๑.๑ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สปร.) (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีรองนายกรัฐมนตรีสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็นผู้กำกับดูแล ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ให้เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ในการให้บริการ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมถึงผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์มากขึ้น โดยมีกลไกสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล คือ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.๒๕๖๒ หรือที่เรียกกันว่า พรบ.รัฐบาลดิจิทัล

๑.๑.๑ หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่

๑.๑.๑.๑ มาตรา ๕ ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้หน่วยงานของรัฐจัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้สอดคล้อง ซึ่งปัจจุบัน สปร. ได้จัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เรียบร้อยแล้ว

๑.๑.๑.๒ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผน วางกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐกำหนดมาตรฐานข้อกำหนดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบดิจิทัล กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงาน กำกับดูแลและติดตามให้หน่วยงานของรัฐมีการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

๑.๑.๑.๓ มาตรา ๑๒ ปฏิรูปกระบวนการและการดำเนินงานให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลและให้บริการในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องกัน ดำเนินการจัดทำระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าสู่บริการดิจิทัลของภาครัฐ รวมถึงกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพและทักษะบุคลากรภาครัฐ

๑.๑.๑.๔ มาตรา ๔ มาตรา ๑๐ (๕) สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงบริการดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนในรูปแบบ One Stop Service (OSS)

๑.๑.๑.๕ มาตรา ๑๑ ถึง มาตรา ๑๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและลดการทำข้อมูลซ้ำซ้อน และมีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัล เพื่อยกระดับรัฐบาลไปสู่การเป็นรัฐบาลแห่งการเชื่อมโยงและเปิดเผย (Open and Connected Government)

๑.๑.๑.๖ มาตรา ๘ กำหนดให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เป็นกรอบแนวทางการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูล การมีระบบบริหารจัดการและคุ้มครองข้อมูล การมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล และการกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ

๑.๑.๑.๗ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล และให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและร่วมตรวจสอบการทำงานภาครัฐ รวมถึงนำข้อมูลไปพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งปัจจุบันศูนย์กลางข้อมูลเปิดของประเทศไทย คือ www.data.go.th

๑.๑.๑.๘ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๙ กำหนดหน่วยงานของรัฐบาลในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์กรมหาชน)

๑.๑.๒ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ มีสาระสำคัญ ได้แก่

๑.๑.๒.๑ วิสัยทัศน์ คือ “รัฐบาลดิจิทัล เปิดเผย เชื่อมโยง และร่วมกันสร้างบริการที่มีคุณค่าให้ประชาชน”

๑.๑.๒.๓ มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบและลดขั้นตอนการทำงานโดยพึ่งพาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Digitalization) สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลภาครัฐเพื่อการบริหารงานและการให้บริการประชาชน (Digital Platforms) และสนับสนุนการเปิดเผยและการใช้ข้อมูลดิจิทัล (Open Data)

๑.๑.๒.๔ เป้าหมายสำคัญสำหรับการเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) ภายใน ๓ ปี ได้แก่ เพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลดิจิทัล (Data Analytics) เปิดเผยข้อมูลภาครัฐภายใน ๓ ปี ไม่ใช่สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้านภายใน ๑ ปี เกิดศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (GDx) ข้อมูลเป็นดิจิทัลภายใน ๓ ปี จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐภายใน ๓ ปี สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่าน e-Participation เกิดบริการ One Stop Service สำหรับทุกภาคส่วน เกิด Digital Platforms สำหรับทุกภาคส่วน ปรับบริการให้เป็นดิจิทัลภายใน ๓ ปี ยกกระตักทักษะดิจิทัลที่จำเป็นของคนภาครัฐภายใน ๓ ปี

๒. สถานการณ์ แนวโน้มสำคัญของการพัฒนากองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๒.๑ ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของเรา ไม่ว่าจะเป็นปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence), Big Data, Cloud หรือ Internet of Things (IoT) ซึ่งเราสามารถนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านความมั่นคงได้ เช่น การวิเคราะห์เชิงทำนาย (Predictive Analytics) ในการก่อเหตุก่อการร้าย การประเมินความเสี่ยงในด้านอาชญากรรม ระบบการจัดการสงคราม (warfare management system) การวิเคราะห์เครือข่ายโซเชียลเน็ตเวิร์ก (Influencer Analysis Social Network Analysis: SNA)

๒.๒ มีการวิเคราะห์ ๑๐ อันดับแนวโน้มความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ปี พ.ศ.๒๕๖๓ ไว้ดังนี้

๒.๒.๑ Cyber Fraud with A DeepFake (The Dark side of AI) เป็นการใช้เทคโนโลยี AI เพื่อสร้างเนื้อหาปลอมขึ้น ซึ่งได้มีการดำเนินการปลอมแปลงได้ทั้ง ภาพ เสียง หรือวิดีโอ ซึ่งยากต่อการแยกแยะ

๒.๒.๒ Beyond Fake News เป็นการเป็นสร้างข่าวโดยใช้ส่วนหนึ่งของความจริง ไม่ใช่ข่าวโดยธรรมชาติ เพื่อเปลี่ยนแปลงความคิดของคน และส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย โดยมักมีเป้าหมายเพื่อการดิสเครดิต

๒.๒.๓ Cyber Sovereignty and National Security in the Long Run ปัจจุบันเรื่องของอิทธิพลทางไซเบอร์นั้นแทบไม่มีอยู่จริง สาเหตุมาจากสื่อที่เราเข้าชมนั้นถูกคัดสรรและกลั่นกรอง (filter bubble effect) มาแล้ว ดังนั้นเราจึงไม่ได้เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกเสพเนื้อหาได้อย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น การค้นหาข้อมูลโรงแรมใน Booking.com แต่ละคนจะได้ผลลัพธ์ไม่เหมือนกัน หรือแม้แต่การค้นหาผ่าน google ก็เช่นเดียวกัน

๒.๒.๔ Cyber Attack: A New Normal in Cyber security การโจมตีไซเบอร์เกิดขึ้นทุกวันรอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน องค์กร บริษัท หรือแม้แต่บุคคลทั่วไป อีกไม่นานสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นเรื่องปกติ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนประชาชนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการรับมือกับภัยคุกคามไซเบอร์ใหม่ โดยเตรียมความพร้อมรับมือหลังจากการโดนโจมตี ให้เกิดผลเสียน้อยที่สุดหรือสามารถดำรงกิจกรรมต่างๆ ต่อไปได้ กล่าวคือเปลี่ยนแนวคิดจาก Cyber security ให้เป็น Cyber Resilience

๒.๒.๕ Tighten in Cyber security Sovereignty, Cyber Resilience and Data Privacy Regulation Compliance กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ จะมีความเข้มงวดมากขึ้น ดังที่เห็นจากการออก พ.ร.บ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒

๒.๒.๖ Data Breaches as Top Cyber Concerns for Business

การเจาะช่องโหว่เพื่อขโมยข้อมูลจะเป็นประเด็นอันดับที่ ๑ ที่ธุรกิจต้องให้ความสนใจ ทั้งนี้สาเหตุส่วนใหญ่มักเกิดการตั้งค่าบนระบบ Cloud ไม่รัดกุมหรือไม่มั่นคงปลอดภัยเพียงพอ รวมไปถึงความผิดพลาดอันเนื่องมาจากตัวบุคคลเอง จึงควรมีการเพิ่มมาตรการควบคุม เช่น การเข้ารหัสข้อมูล และการสร้างความตระหนักรู้ด้านภัยคุกคามและความมั่นคงปลอดภัยในแก่บุคลากรภายในองค์กร

๒.๒.๗ Orchestration And Automation Boosting Security Staff Effectiveness

ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันเริ่มมีความซับซ้อนและยุ่งยากเพิ่มขึ้น ตามวิวัฒนาการของภัยคุกคามไซเบอร์ ผู้ดูแลระบบต้องเผชิญกับการแจ้งเตือนและเหตุการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยจนอาจเริ่มรับมือไม่ไหว เทคโนโลยี AI & Automation จะเข้ามาช่วยปิดช่องโหว่ตรงจุดนี้และเพิ่มความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๒.๘ Increasing Impact of State-Sponsored Cyber attacks

การโจมตีไซเบอร์แบบ State-sponsored หรือที่มีหน่วยงานรัฐ/ประเทศหนุนหลังจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโจมตีที่มีเป้าหมายไปยังโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ เช่น โรงไฟฟ้า หรือระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น

๒.๒.๙ The Cyber security Skills Gap Crisis

องค์การจะเผชิญกับการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เนื่องจากการโจมตีไซเบอร์จะกลายเป็นเรื่องปกติสามัญและกฎหมายดิจิทัลหลายฉบับได้ถูกบังคับใช้ ส่งผลให้ตลาดต้องการผู้ที่มีความสามารถด้านนี้เป็นอย่างมาก

๒.๒.๑๐ 5G Networks Increased Exposure to Entry Points for Attackers

เครือข่าย 5G จะเพิ่มช่องทางใหม่ๆ ให้แฮกเกอร์สามารถโจมตีผู้ใช้โดยตรงได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ใช้สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านระบบป้องกันหรือ Gateway ที่ช่วยกั้นกรองใด ๆ

กล่าวโดยสรุป แนวโน้มทั้งหมดนี้จะต้องถูกแก้ไขในหลายภาคส่วน ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงวัฒนธรรมทางสังคม องค์กร และทัศนคติ ทั้งนี้ต้องเริ่มจากการสร้าง

ความตระหนักรู้ (Awareness) ในด้าน Cyber security จึงจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การแก้ปัญหาต้องเกิดจากบนสู่ล่าง เช่น ผู้บริหารองค์กร ผู้นำระดับประเทศ ที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้

๒.๓ การปรับตัวของกองทัพไปสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล โดยได้มีการทบทวนสถานะแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลง มีการเปลี่ยนแปลงหลักนิยม การใช้กำลัง ณ พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง กองทัพจะต้องใช้กำลังหลายมิติ (Joint Operation) ซึ่งในปัจจุบันมีมิติไซเบอร์เพิ่มเข้ามา กองทัพก็ต้องมีความพร้อมในการดูแลรักษาความปลอดภัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น ไฟฟ้า ประปา การขนส่งในระบบต่างๆ

๒.๔ กองบัญชาการกองทัพไทยมีเป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ.๒๕๖๕ คือ เป็น “DIGITAL Headquarter” ในที่นี้มีความหมาย ๒ นัยยะ นัยยะที่ ๑ คือ แสดงภาพลักษณ์ให้เห็นถึงการเป็นกองบัญชาการที่มีการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ ตามกรอบ Enterprise Architecture มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารทั้งภายนอกและภายใน Network Centric Operation มีโครงข่ายที่สมบูรณ์ มีระบบงานข่าวกรองทางทหารระดับยุทธศาสตร์ที่มีความพร้อมประเมินสถานการณ์ ล่วงหน้าได้ มีค่าความถูกต้องของข่าวกรองสูง มีภาวะการณ์นำเหล่าทัพและส่วนราชการที่มีค่าการยอมรับและเชื่อมั่นสูง มีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกทุกสถานการณ์ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และจงรักภักดี นัยยะที่ ๒ อักษรย่อของเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ.๒๕๖๕ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ Decision Support System: D หมายถึง ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา บนพื้นฐานของฐานข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย เป้าหมาย คือ พัฒนาระบบข้อมูลให้ได้ร้อยละ ๑๐๐ ของกรอบ Enterprise Architecture (EA)

๒.๔.๒ Integration: I หมายถึง การมีโครงข่าย Network Centric Operation (NCO) ที่เชื่อมโยงและบูรณาการระบบเพื่อประสานงาน สั่งการ ควบคุม

อำนาจการได้อย่างรวดเร็วและ Real time ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ เป้าหมาย คือ กำหนดระบบงาน โครงข่าย และขีดความสามารถที่ต้องการของ NCO ให้ชัดเจน มุ่งพัฒนาสู่ความสมบูรณ์ให้เต็มระบบ

๒.๔.๓ Globalization: G หมายถึง ระบบที่มีการเชื่อมต่อกับโครงข่าย ภายนอกเพื่อใช้ข้อมูลข่าวสารจากนอกระบบ แต่มีความปลอดภัยสูง ปิดกั้นความลับได้ เป้าหมาย คือ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลของ บก.ทพ. ต้องสามารถเชื่อมต่อกับทุกระบบทั้งภายในและภายนอกกระทรวงกลาโหมเมื่อต้องการ แต่ต้องมีความปลอดภัยตามมาตรฐาน Cyber

๒.๔.๔ Intelligence: I หมายถึง การมีระบบข่าวกรองที่ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำ สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ได้ล่วงหน้า เป้าหมาย คือ พัฒนาระบบงานข่าวกรองทหารระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งต้องพัฒนาโครงสร้าง เครื่องมือ องค์ความรู้ กำลังพล ให้มีขีดความสามารถในการผลิตข่าวกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๕ Technology 4.0: T หมายถึง การนำเทคโนโลยี Digital เทคโนโลยี AI มาสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ ซึ่งต้องกำหนดไว้ในแผนพัฒนาศักยภาพของกองทัพ โดยกำหนดรูปแบบและแนวทางไว้อย่างชัดเจน รวมถึงมีแผนวิจัยและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี

๒.๔.๖ Alertness & Accuracy: A หมายถึง การสร้างระบบเตรียมพร้อม โดยเฉพาะศูนย์บัญชาการทางทหาร ให้มีความพร้อมในการอำนาจการร่วม พร้อมรับสถานการณ์ได้ทุกสถานการณ์ ทุกสภาวะแวดล้อม มีระบบสนับสนุนการตกลงใจของคณะผู้บัญชาการทหารที่ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา สร้างความพร้อมของ ศูนย์บัญชาการหลัก ศูนย์บัญชาการรอง ศูนย์บัญชาการเคลื่อนที่

๒.๔.๗ Loyalty & Learning Organization: L หมายถึง การพัฒนาองค์การไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการรวบรวมองค์ความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

๒.๕ กองบัญชาการกองทัพไทยมีวิสัยทัศน์ คือ เป็น “SMART Headquarter” SMART ในที่นี้มีความหมาย ๒ นัยยะ คือ นัยยะที่ ๑ คำว่า SMART เป็นคำที่แสดง

ถึงภาพลักษณ์ขององค์การต่อสาธารณะ ที่ต้องแสดงให้เห็นถึงการเป็นกองบัญชาการที่มีความเป็นเลิศด้านการอำนวยความสะดวกด้วยระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ที่ทันสมัย แม่นยำ ถูกต้อง ทันท่วงที ลดการพึ่งพาจากเชิงพาณิชย์ เข้มแข็ง พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีลักษณะอ่อนแอกประสงค์ เป็นกองทัพในพระบรมเดชานุภาพ องค์จอมทัพไทย เป็นหลักประกันความมั่นคงของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ชาติ และเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง สำหรับนัยยะที่ ๒ เป็นอักษรย่อของเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ.๒๕๘๐ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ Strength and Sustainability: S หมายถึง การเป็นองค์การที่มีความเข้มแข็ง พัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้เอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก พึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะเทคโนโลยีเพื่อการอำนวยความสะดวก และตั้งอยู่บนหลักของความพอเพียง โดยจะต้องพึ่งพาหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาการทหาร รวมถึงหน่วยงานวิจัยทั้งภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศ เป็นเครื่องมือนำพาสู่การพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด

๒.๕.๒ Multi-Purpose: M หมายถึง การจัดโครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความอ่อนตัวสูงปรับเปลี่ยนสถานะเพื่อการอำนวยความสะดวกได้ในหลายภารกิจ โดยศูนย์บัญชาการทางทหารจะต้องจัดโครงสร้างและปรับระบบงานยกระดับขีดความสามารถให้อำนวยความสะดวกได้หลายมิติ ทั้งมิติภารกิจ และมิติพื้นที่

๒.๕.๓ AI C2 (Artificial Intelligence for Command and Control): A หมายถึง การมีระบบการควบคุมบังคับบัญชาด้วยเทคโนโลยี AI มีฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ทันท่วงที โดยการออกแบบระบบงานในอนาคตทั้งระบบบริหารจัดการในยามปกติและระบบปฏิบัติการยามไม่ปกติ จะต้องพิจารณานำ AI เข้ามาช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถทั้งในมิติยุทธศาสตร์และระบบปฏิบัติการ

๒.๕.๔ Royal Military: R หมายถึง การเป็นกองทัพในพระบรมเดชานุภาพองค์จอมทัพไทย มีความจงรักภักดี ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างเต็มความสามารถ มีวินัย และศรัทธาศรัทธาความเป็นทหารอาชีพ

๒.๕.๕ Transparency: T หมายถึง การเป็นองค์การที่บริหารจัดการบนพื้นฐานของธรรมาภิบาล เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ซึ่งต้องมุ่งเน้นการพัฒนาระบบตรวจสอบภายใน ระบบควบคุมภายใน รวมถึงการพัฒนาระบบราชการสู่มาตรฐานองค์การสมรรถนะสูง

๓. ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล

๓.๑ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ไซเบอร์แห่งชาติที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของประเทศให้เป็นระบบ และมีประสิทธิผล โดยประเทศไทยควรจัดให้มียุทธศาสตร์ไซเบอร์แห่งชาติ ที่พิจารณาถึง ๕ มิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑.๑ การพัฒนานโยบายและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ในระดับประเทศ (National Cyber security Framework and Policy) ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญในลำดับต้น ๆ ของการพัฒนายุทธศาสตร์ไซเบอร์ในระดับประเทศ

๓.๑.๒ การปรับมุมมองและทัศนคติของประชาชนในเรื่องความเชื่อมั่นในการใช้ชีวิตในโลกไซเบอร์ (Cyber Culture and Society) เป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนการใช้บริการอินเทอร์เน็ต หรือ Online Service ต่าง ๆ รวมทั้งความเข้าใจของประชาชนในเรื่องความเสี่ยงในการใช้อินเทอร์เน็ต

๓.๑.๓ การบริหารจัดการเรื่องการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber security Education, Training and Skills) ของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชนทั่วไป ตลอดจน การอบรมความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

๓.๑.๔ การพัฒนานกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Legal and Regulatory Frameworks) เป็นอีกมิติที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) ที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วโลก

๓.๑.๕ การพัฒนามาตรฐานและการปฏิบัติตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Standards, Organizations, and Technologies) การควบคุมความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การใช้เทคโนโลยีด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เพื่อป้องกันภัยไซเบอร์ในระดับบุคคล ระดับองค์กร และ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

๓.๒ มิติความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ควรเป็นบทบาทของทหาร เพราะเป็นเรื่องของความมั่นคงของประเทศชาติ (National Security) เนื่องจากในอนาคตการทำสงครามจะมุ่งโจมตีที่โครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประเทศ (Critical Infrastructure) เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา การขนส่งมวลชน เป็นต้น ดังนั้น ทหารจึงควรเสริมสร้างศักยภาพให้มีความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามในอนาคตที่จะเกิดขึ้น

๓.๓ การมีผู้นำที่มีความมุ่งมั่นที่จะนำองค์กรไปสู่ความเปลี่ยนแปลง (Strong Leadership) เป็นผู้นำที่มีแนวคิดดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรทั้งองค์กรในที่สุด

๓.๔ Digital Transformation นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลแล้ว ปัจจัยสำคัญที่ต้องเปลี่ยนแปลงคือความคิด (Mindset) ของทุกคนในสังคมว่าปัจจุบันนี้ไม่มีอะไรเหมือนเดิมแล้ว ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตัวเอง หากความรู้เพิ่มเติม พัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้ตนเองตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

๓.๕ การพัฒนาความรู้และทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นให้แก่บุคลากรในองค์กรแต่ละระดับ ให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติไปจนถึงเจ้าหน้าที่ในระดับนโยบายหรือผู้บริหาร ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สถาบัน Thailand Digital Government Academy (TDGA) เป็นแกนหลัก และศูนย์กลางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล ซึ่งกองทัพสามารถ

ประสานงานกับสถาบัน TDGA ในเรื่องการพัฒนาทักษะดิจิทัลของกำลังพลในกองทัพได้

๓.๖ กองทัพอควรจัดให้มี Data catalog (สมุดหน้าเหลือง) ที่เก็บข้อมูลของแต่ละหน่วย เช่น มีข้อมูลอะไร อยู่ที่ไหน จำนวนเท่าไร ข้อมูลมีชั้นความลับหรือไม่ โดยจะเก็บข้อมูลเหล่านี้เพื่อเอาไว้ใช้ในการวิเคราะห์ด้วย AI ในอนาคต และนำไปสู่การเป็น Smart Intelligence Search ในอนาคตด้วย โดยการทำให้ Data catalog มีสิ่งที่คุณควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้

๓.๖.๑ ความเป็นเจ้าของของข้อมูล แต่ละข้อมูลที่บันทึกลงไปต้องมีเจ้าของข้อมูลเพียงหน่วยเดียว เพื่อไม่ให้เกิดการบันทึกข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกัน

๓.๖.๒ กำหนดชั้นความลับสำหรับการเข้าถึง โดยกำหนดว่าข้อมูลที่เก็บไว้นั้นเป็นข้อมูลประเภทไหน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทางราชการ ข้อมูลความมั่นคง รวมถึงกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลด้วยว่าจะสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างไรบ้าง

๓.๖.๓ คำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล ว่าจะไม่รั่วไหลหรือสามารถมีผู้เข้ามาแฮกได้

๓.๖.๔ คำนึงถึงคุณภาพของข้อมูล โดยข้อมูลที่จัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ ถูกต้อง และสามารถนำไปวิเคราะห์ด้วย AI ได้อย่างสมบูรณ์

๓.๖.๕ การให้ความรู้แก่ผู้ถือข้อมูลแต่ละหน่วยให้เข้าใจตรงกัน จะทำให้ได้ผลการบันทึกข้อมูลที่สมบูรณ์

๓.๗ การปรับมุมมองและทัศนคติของประชาชน รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber Awareness) ให้เป็นวาระชาติในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับองค์กร ระดับสังคม

กศย.ศศย.สพท.

พ.ย.๖๒

ภาพประกอบการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทัพสู่การเป็นกองทัพดิจิทัล”
วันอังคารที่ ๒๖ พ.ย.๖๒ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องประชุม ศศย.สปท.

รศ.ดร.ธีรณี อจลากุล
ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์
และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (GBDI)
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

คุณไอรดา เหลืองวิไล
รองผู้อำนวยการ รักษาการแทนผู้อำนวยการ
สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

อ.ปริญญา หอมเอนก
ประธานและผู้ก่อตั้ง ACIS Professional
Center Co., Ltd. (ACIS)

พ.อ. เทอดไทย ทัพธานี
รอง ผอ.สปก.ยก.ทหาร

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 โทร. 02-2755715 www.sscthailand.org